Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΙΔ' ΕΤΟΣ — ΑΡΙΘ. 163-165 ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ Δ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ - Κ. ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ-ΙΟΥΛΙΟΣ 1918

ΚΑΛΛΙΤ. ΠΙΝΑΚΟΘ. "ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗΣ,, ΞΕΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΑΒΡΟΤΗΤΕΣ ΣΟΥΜΠΡΕΤΑΣ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ΓΙΑΤΙ αὐτὴ ἡ ἐκ τῆς ἀκρίβειας ἀφόρητη ζωή; Νὰ τὸ μεγάλο πρόβλημα ποῦ ἀπειλεῖ νὰ φράξῃ τὸ «διάβα τῆς ζωῆς» τοῦ πολλοῦ κοσμάκη.

Ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη τὸ ἐμελέτησε πρὸ πολλοῦ καὶ τὸ ἔλυσε. Κυριωτέρα αἰτία εἶναι ἡ ἀφθονία τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ χαρτονομίσματος. Τὸ χάρτινο νόμισμα λόγῳ τοῦ πλεονασμοῦ του ἔχασε τὴν πραγματικὴν ἀξίαν του. Καὶ κατ' ἀνάγκην ὅλα τὰ εἴδη ἐδιπλασιάσθησαν εἰς τιμήν.

Ὅσῳ βγαίνει εἰς κυκλοφορίαν χαρτονόμισμα, τόσῳ θὰ ἀναιβαίνουν τὰ εἴδη τοῦ βίου. Αὐτὸ πλέον εἶνε ἄξίωμα. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸ χαρτονόμισμα εἶναι μία ἀνάγκη σήμερον διὰ τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγάς. Εἰς τὸν τόπον εἰσήχθη ἄφθονον χρυσάρι ἀπὸ τὴν Ναυτιλίαν, ἀπὸ τὴν ἐγχώριον παραγωγήν, ἀπὸ τοὺς ξένους στρατούς, ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ δάνεια, ἕνας ὄγκος χρυσοῦ δυσθεώρητος, ποῦ πρώτη φορὰ τὸν βλέπει ὁ τόπος μας. Τὸ δὲ χαρτονόμισμα αὐτό, τὸ εἰς κυκλοφορίαν πληθωρικόν, ἀντιπροσωπεύει ἴσον χρυσόν, κατατεθειμένον εἰς μεγάλας Τραπέζας τῆς Εὐρώπης.

Καταντοῦμε εἰς ἕνα φαῦλον κύκλον. Ἀνάγκη συναλλακτικὴ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τὸ χαρτονόμισμα, ὑπερτίμησις τῶν εἰδῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀνακουφισθῇ ὁ τόπος ἀπὸ τὴν ἀκρίβεια, ἀλλὰ καὶ νὰ διατηρηθῇ ὁ εἰς χρυσὸν πλοῦτος τῆς χώρας ἐκ παραλλήλου.

Πῶς ὅμως; Ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη μᾶς ἔχει τὴν λύσιν ἑτοίμην. Ἐὰν ἐξεδίδοντο, ὄχι πλέον χαρτονομίσματα, ἀλλὰ γραμμάτια ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἀντιπροσωπεύοντα ἴσον ποσὸν χρυσοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον μᾶς πιστώνουν οἱ Σύμμαχοι, καταθέσαντες αὐτὸν εἰς μεγάλας Τραπέζας συμμαχικῶν χωρῶν, μὲ κάποιον τόκον, ὥστε νὰ ἔχῃ ὁ ἀγοραστὴς καὶ ἕνα συμφέρον, ἂν μάλιστα καὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἀνεμιγνύετο, ἀναλαμβάνουσα αὐτὴ τὴν προεξόφλησιν καὶ προσυπογράφουσα αὐτά, τὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ ἐλύετο.

Θὰ ἦτο δυνατὸν ἔτσι, ὅπως ἔγινε εἰς ὅλα τὰ πλούσια συμμαχικὰ Κράτη:

1ον) Νὰ σταματήσῃ ἡ ἔκδοσις νέου χαρτονομίσματος, πρᾶγμα ποῦ βλάπτει καὶ τὸ Κράτος καὶ τὴν Κοινωνίαν, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς καί, μὲ μιὰ λέξι, ὅλους μας.

2ον) Νὰ διατηρηθοῦν εἰς κάπως λογικὴ τιμὴ τὰ τρόφιμα καὶ ἐν γένει τὰ εἴδη τῆς πρώτης ἀνάγκης.

3ον) Νὰ ἀναπτυχθῇ μιὰ σιδηρὰ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων ὅλων τῶν τάξεων ἀνεξαιρέτως.

4ον) Νὰ δημιουργηθῇ ἕνα εἰσόδημα ἀσφαλές, πλέον ἢ ἀσφαλὲς μάλιστα, ὅταν ἐγγυᾶται διὰ τὴν τοποθέτησιν τοῦ χρήματός μας τὸ Κράτος καὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα.

5ον) Νὰ ἐξασφαλισθῇ τέλος ὁ πλοῦτος τοῦ τόπου, ποῦ ἀρδεύει ὁλόκληρον τὸ σῶμα τῆς κοινωνίας καὶ ἔχει εἰσχωρήσει εἰς τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα τοῦ ὀργανισμοῦ μας ὡς χώρας, καὶ ἔτσι μετὰ τὸν πόλεμον νὰ εὑρεθοῦμε εἰς τὴν αὐτήν, τὴν σημερινήν, οἰκονομικὴν εὐρωστίαν, καὶ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ἀναπτύξωμε περισσότερον τὸ Ἐμπόριόν μας, τὴν Βιομηχανίαν μας, τὴν Ναυτιλίαν μας, τὴν Γεωργίαν, νὰ δημιουργήσωμεν νέας ἐπιχειρήσεις, καὶ νέας ἐργασίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἀντλήσωμεν νέα κέρδη, αἱ δὲ λαϊκαὶ τάξεις θὰ ἐξασφαλίσουν καλυτέρας συνθήκας βίου, ἀπὸ πρίν.

Αὐτὸ λοιπὸν καὶ ἔγινε. Ἐξεδόθησαν ἔντοκα Ταμειακὰ γραμμάτια, ποῦ δίδουν τόκον 5 τοῖς ἑκατόν. Μία Ἐθνικὴ Τράπεζα, ὁ κολοσσαῖος αὐτὸς Κρατικὸς ὀργανισμός, καὶ τὸ Κράτος τὰ ἐξέδωκαν.

Ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ προεξοφλήσῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ὁπότε θέλει, ἀφίνων ἕνα ἐλάχιστον 1%. Ὅταν λήξῃ καὶ ὁ κάτοχος δὲν θέλει νὰ ἔχῃ τὸ 5 % ἐτησίως, τὸ παρουσιάζει εἰς τὴν Εθνικὴν ἢ τὰς ἄλλας Τραπέζας, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὑποχρεωμέναι νὰ τοῦ τὰ ἐξαργυρώνουν ἀμέσως μὲ σημερινὰ χαρτονομίσματα. Ἂν πάλιν θέλῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἔχων τὸ εἰσόδημά του 5% ἀπὸ τὰ χρήματα ποῦ διέθεσε δι' ἔντοκα Ταμειακὰ Γραμμάτια, θὰ τὰ ἀνανεώνῃ.

Ὅλαι αἱ Τράπεζαι τοῦ τόπου ἤνοιξαν ἐγγραφὰς καὶ ξεύρετε τί ἔγινε; Ἐπὶ ἡμέρας αἱ οἰκεῖαι θυρίδες ἐπολιορκοῦντο. Πατεῖς με πατῶ σε ὁ κόσμος διὰ νὰ καταθέσῃ τὸ χρῆμα του τόσον ἀσφαλῶς καὶ νὰ ἔχῃ ἐξησφαλισμένον ἕνα 5 %.

Καὶ ἐκαλύφθη ἤδη ὁλόκληρον τὸ ποσόν.

Αὐτὸ θὰ εἰπῇ ἐπιτυχία.

ΠΩΣ ΑΠΕΣΟΒΗΘΗ ΜΙΑ ΕΧΘΡΙΚΗ ΑΠΟΠΕΙΡΑ

Ο μουφλούζης τὰ παλιά του τεφτέρια πιάνει· λέγει μιὰ παροιμία. Μιὰ ἄλλη λέγει: Ὁ πνιγμένος ἅπ' τὰ μαλλιά του πιάνεται. Προσφυεστέρα ὅμως ἔρχεται ἡ πρώτη.

Οἱ Γερμανοὶ ὅταν εἶδαν ὅτι δὲν περνᾷ πειὰ ἡ μπογιά τους ἐθυμήθηκαν ὅτι εἰς τὴν Θήραν ἡ Κυβέρνησις εἶχε συγκεντρώσει ἐν μονώσει ὅλους ἐκείνους ποῦ εἶχον θεωρηθῆ ὡς ὑποπτοι καὶ ἱκανοὶ νὰ ἀντιδράσουν κατὰ τοῦ ἀναληφθέντος ἀγῶνος, δηλητηριάζοντες, ὑποκινοῦντες, βυσσοδομοῦντες κ. λ.

Ἐσκέφθησαν λοιπὸν νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ αὐτούς, τίς εἶδε τί σχεδιάσαντες. Κατὰ τὰ ξημερώματα λοιπὸν τῆς 13 Μαρτίου, κατὰ τὰς 7, ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τοῦ λιμένος ποῦ εἶναι καὶ κάποιο ἀκρωτήριον, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ἠφαιστειογενῆ νησάκια ἐφάνη ἕνα ὑποβρύχιον, χωρὶς σημαίαν, χωρὶς πρωτόθετον ἀριθμόν, ὅπως λέγουν οἱ ναυτικοί. Κανεὶς δὲν ἐφαντάσθη ὅτι ἦτο ἐχθρικόν, ἀφοῦ εἶχε, ὄχι πλέον τὸ τουπέ, ἀλλὰ τὴν ἀφέλειαν, νὰ πλέῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν.

Ἐκεῖ εἰς κάποια τσαμαδοῦρα ἤτον δεμένο ἕνα καΐκι τοῦ Τζώρτζη Πετσικάλη. Τὸ ὑποβρύχιον διπλαρώνει σ' αὐτό, τοῦ καταβάζει τὰ πανιὰ καὶ βγάζει τρία παιδιὰ στὸ μουράγιο. Ὅλοι ἐνόμισαν ὅτι ἦτο συμμαχικόν· Ἐγγλέζικο μάλιστα. Ἀλλὰ ἐξαφνα οἱ ἀποβιβασθέντες ρίχνουν στὴ θάλασσα ἕνα βίντσι καὶ ἔπειτα σαλτάρουν σ' ἄλλα καΐκια καὶ ἀρχίζουν τὴν ρεμοῦλα. Πανιά, πυξίδες, φανάρια, λάδι, στουπιά, ροῦχα, μπακοτίλιες τὰ βουτοῦν καὶ μὲ βόμβες βυθίζουν τὰ σκάφη.

Φυσικὰ δὲν ἔπρεπε πειὰ νὰ χάσουν στιγμή. Εἰς τὸ νησὶ ἦτον μία φρουρὰ ἀπὸ 51 ἄνδρας. Πέρνει τὰ ὅπλα εἰς διαταγὴν τοῦ Διοικητοῦ, κάθε ἕνας βρίσκεται στὴ θέσι του, ποῦ ἐκ τῶν προτέρων ἦτον ὡρισμένη καὶ κατὰ σχέδιον, ὥστε νὰ συγκεντροῦνται τὰ πυρὰ ἑκάστου τμήματος τῆς φρουρᾶς ἐπὶ τοῦ στόχου, ἐνῷ ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τμῆμα τῆς ἀστυνομικῆς δυνάμεως ἀνετίθετο ἡ τήρησις τῆς τάξεως.

Φαντάζεται κανεὶς τὴν συγχύνησιν τοῦ νησιοῦ. Ἀμέσως πρὸς πρόληψιν πανικοῦ καὶ τυχὸν ἀντιδράσεως ἐκ μέρους τῶν ἐξοριστων, περιωρίσθησαν αὐτοὶ εἰς τὰ καταλύματά των.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ ὑποβρύχιον ἐρρυμουλκοῦσε ἕνα ἰστιοφόρον φορτωμένον μὲ λάδι. Εἶχαν ἀνάγκην οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ λάδι. Ἀλλὰ τὸ πῦρ ἀπὸ τὴν ξήρανα ἦτον πυκνὸν καὶ εὔστοχον. Καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀρήσῃ εἰς τὴν θάλασσαν τοὺς ὁμήρους του καὶ νὰ καταδυθῇ.

Αὐτὸ ἦτο τὸ ἄδοξον τέλος τῆς ἐχθρικῆς αὐτῆς ἐπιχειρήσεως, τὴν ὁποίαν ἐματαίωσε ἡ ψυχραιμία καὶ ἡ ἱκανόης καὶ ἡ λελογισμένη ἀνδρεία τοῦ Στρ. Διοικητοῦ Θήρας κ. Δημ. Μπαρδοπούλου, συνταγματάρχου τοῦ πεζικοῦ καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπὶ κεφαλῆς τμημάτων κ. κ. Μαλαγαρδῆ καὶ Γ. Θεοφιλοπούλου. Ὑπολοχαγῶν τοῦ πεζικοῦ, Ε. Σακαδάκη, ὑπομοιράρχου, Δ. Κοσκινᾶ, ἀνθυπολοχάγου, τοῦ ἐνωμοτάρχου Ἀν. Πάτερου, καὶ τῶν λοχιῶν Κ. Πλατάνη, Β. Τσιγαρίδα, Κ. Ἀκύλα, κ. λ. ὧν προυτάθη ἡ ἐπ' ἀρετῇ στρατιωτικῇ προαγωγή, ἀφοῦ δι' ὡραίας ἡμερησίας διαταγῆς τοῦ Στρ. Διοικητοῦ ἐτηνέθησαν ὅλοι.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ εὔστοχος ἐνέργεια τοῦ Στρ. Διοικητοῦ, ἡ σώσασα τίς εἶδε ἀπὸ ποῖον μεγάλον κίνδυνον τὸ νησί, ἐπροκάλεσε ἀμέριστον τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν κατοίκων, καὶ ἡ κοινότης ἀπηύθυνε θερμὸν εὐχαριστήριον ψήφισμα, καθὼς καὶ τῶν δεκατεσσάρων ἄλλων κοινοτήτων Θήρας αἱ κοινότητες.

Θερμὸν ἦτο καὶ τὸ συγχαρητήριον τηλεγράφημα ποῦ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν κ. Μπαρδόπουλον διὰ τὸ λαμπροῦν κοτόρθωμά του, ὁ κ. Προωθυπουργὸς

Ἡ «Εἰκονογραφημένη» εἶναι ἐνθουσιασμένη, διότι ἐδόθη εὐκαιρία καὶ πάλιν εἰς φίλον της ἐκλεκτόν, τὴν ἑκάστοτε δρᾶσιν τοῦ ὁποίου παρηκολούθησε ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἀπὸ τὴν μάχην τοῦ Δρίσκου ἀκόμη, νὰ δείξῃ ὅλα τὸν τὰ στρατιωτικὰ χαρίσματα ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ διοικητικὸν πλεονέκτημα, ποῦ τὸν ἀναδεικνύουν καὶ τὸν ἐξαίρουν, καὶ αἰσθάνεται, μαζῆ μὲ τὴν χαρὰν ποῦ συμμερίζεται, ὅτι ἡ φιλία του, ἡ φιλία ἑνὸς παλληκαριοῦ τῆς Μεσσηνίας, ἑνὸς στρατιώτου καλοῦ, τὴν τιμᾷ.

Ο Μάϊος ἐγκαινιάζει τὸ καλοκαῖρι καὶ μίαν περίοδον ὑπερεπαρκείας εἰς τρόφιμα. Χάρις εἰς τὴν μέριμναν τῶν Συμμάχων τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἐλύθη ὁριστικῶς. Ὁ Πειραιεὺς εἶνε κατάφορτος ἀπὸ τρόφιαα καὶ ἡ ἀποβάθρα του ἀπειλεῖται ἀπὸ καθίζησιν ὑπὸ τὸ κολοσσιαῖον βάρος τῶν ἐπ' αὐτῆς στιβαγμάτων σάκκων. Ἡ ἁρμοδία ὑπηρεσία μᾶς ἔδωκε σχετικὰ νούμερα. Εἰς 700.000 καὶ πλέον ἀνέρχονται οἱ ἐν Πειραιεῖ σάκκοι. Ἡ γείτων ἔχει μεταβληθῆ εἰς ἕνα ὑπαίθριον παντοπωλεῖον. Καφές, ρύζι, ὄσπρια, ζάχαρη, σιτηρά, δέρματα, ὑφάσματα, τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα εἰς ὑπεραφθονίαν. Καὶ καθημεριν̃ῶς μὲν ἀναλίσκονται, ἀλλὰ καὶ καθημεριν̃ῶς ἀναεοῦνται! Ὁ Δήμαρχος Πειραιῶς κ. Παναγιωτόπουλος — παρ' ὀλίγον νὰ εἰποῦμε ὁ κὺρ Ἀναστάσης — εἶχε μιὰ πολὺ προσφυᾶ σκέψιν. Ἐκάλεσε φωτογράφον καὶ τοῦ ἀνέθεσε νὰ ἀπαθανατίσῃ τὸ σὰν ὀχύρωμα κυκλικὸν κρηπίδωμα τοῦ λιμένος, καὶ τῆς μεγάλες πλατεῖες τῆς πόλεως, ποῦ κι' αὐτὲς ἔχουν μεταβληθῆ εἰς βουνὰ ἀληθινὰ ἀπὸ τοὺς στιβαγμένους σάκκους Καὶ ἀληθινὰ ἄξιζε νὰ ἀπαθανατισθῇ ἡ εἰκὼν αὐτὴ τοῦ Πειραιῶς, τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ξαναϊδῇ κανεὶς ἀσφαλῶς. Ἀκόμη προσφυέστερα θὰ ἦτο μάλιστα νὰ ἐκινηματογραφεῖτο αὐτὸ τὸ θέαμα καὶ νὰ ἀπαθανατισθῇ μὲ ὅλην τὴν σχετικὴν κίνησιν τῶν φορτώσεων, ἐκφορτώσεων, κατάπλων φορτηγῶν κ.λ. Ὁμιλεῖ εὐγλωττότερα μιὰ κορδέλλα κινηματογράφου, ἀπὸ μιὰ ἄψυχη φωτογραφία.

*

Μεγαλεπήβολα σχέδια καὶ ἰδέαι κυοφοροῦνται ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει καὶ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ μὲ τὸ νέον ἐν αὐταῖς καθεστώς. Καιρὸς ἦτον ἡ Ἐκκλησία μας νὰ προσανατολισθῇ μὲ τὸν αἰῶνα καὶ νὰ διορθωθοῦν μερικὰ ἀνόητα πράγματα, ποῦ ὁ καλογηρισμός καὶ ἡ παπαδοκρατία εἶχαν εἰσαγάγει εἰς τὴν θρησκείαν μας ὑπὸ τὴν ψευδῆ ἐπίφασιν ἀνυπάρκτων κανόνων καὶ συνοδικῶν θεσμοθετημάτων. Ἐκεῖτο τὸ μακρὺ μαλλὶ ποῦ τὸ εὐρῆκαν ἔξαφνα οἱ ὅσιοι πατέρες; Ρητῶς ἔχει ἀπαγορευθῆ εἰς τοὺς παπάδες δι' ἀποφάσεων συνόδων ἡ κόμη. Καὶ ὅμως περιεσώθη μέχρις ἡμῶν ὡς δῆθεν ἀπαραίτητος εἰς τὸ σχῆμα. Τὰ μακρυὰ μαλλιὰ ἐπετρέποντο πρὸς διάκρισιν μόνον εἰς τοὺς ἀσκητὰς καὶ ἐπεβάλλετο ἀγρίως εἰς τοὺς παπάδες νὰ τὰ κόβουν. Καὶ ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσῃ κανείς, ποῦ δὲ νὰ τελειώσῃ; Μήπως ὁ διασυρμὸς τοῦ ράσσου εἰς τῆς ταβέρνες ἦτον ἐποικοδομητικὸς διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος; Ἢ τὰ κοινωνικὰ σκάνδαλα διαφόρων κληρικῶν; Ἢ ἡ ἀγραμματοσύνη των καὶ ἡ προχείρησίς των εἰς ἀνωτέρας βαθμίδας; Ἢ ἡ ζητιανιὰ των καὶ ἡ φτώχεια καὶ ἡ κακομοιριὰ καὶ οἱ ἐν τῷ σεπτῷ τῆς Ἁγίας Τραπέζης χώρῳ ὁμηρικοὶ καυγάδες των γιὰ ἕνα «πρόσφορο»; Κάτω ἡ σεμνοτυφία πλέον καὶ ὁ βραχμανισμός. Ὁ παπᾶς πρέπει νὰ εἶναι ἀληθινὸς λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου καὶ ἡ θρησκεία μας νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ὕψος, ποῦ τὴν ἔταξε ὁ Θεμελιωτής της, μιὰ διδασκαλία ἀνθρωπιστικὴ κοινωνική, μιὰ μυσταγωγία καὶ οἱ λειτουργοί της ἄξιοι νὰ διδάξουν, νὰ κατηχήσουν, νὰ ἀνορθώσουν, νὰ φτειάξουν οἰκογένειαν, κοινωνίαν, ἔθνος. Τὸ νέον τῆς Ἐκκλησίας μας καθεστὼς θὰ εὕρῃ γύρω του συνησπισμένην τὴν ὑγιᾶ μερίδα τοῦ Ἔθνους εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ὅλων τῶν ἀναστηλωτικῶν μέτρων του. Καὶ χαιρετίζει εὐφροσύνως τὸ μέτρον τῆς κουρᾶς τῆς κόμης, χωρὶς νὰ σεμνοτυφῇ.

*

Ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ Κράτος ἠθέλησε. Τί δὲν εἶχε γραφῆ καὶ πόσο δὲν ἐδυσφοροῦσε ἡ κοινωνία τὴν πληγὴν τῶν ἐπαιτῶν. Καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ ἀλῆται, τὰ μικρὰ χαμίνια, ποῦ, κάθε μέρα καταπληκτικῶς πολλαπλασιαζόμενα καὶ εἰς τὸ ἔγκλημα ἀσκούμενα, ἠπείλουν τὴν ἀσφάλειαν σήμερ' αὔριο μὲ μιὰ ὀργάνωσιν ἀπάχῃδων. Καὶ τὸ κακὸ αὐτὸ χρόνια τώρα μᾶς ἐμάστιζε καὶ κατὰ καιροὺς ἐξηγγέλλοντο διάφορα ἀστυνομικὰ μέτρα καὶ ὁ τύπος καὶ οἱ χρονογράφοι καὶ αἱ ἐπιθεωρήσεις τὸ ἐσατύριζαν ματαίως. Ὅλοι ἐκορόϊδευαν. Ἔως ὅτου τὸ Κράτος ἠθέλησε νὰ λείψῃ αὐτὴ ἡ ἀσχημία. Μὲ μιὰ διαταγὴ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Περιθάλψεως κ. Σίμου ἡ ἀστυνομία ὠργάνωσε παγάνες ἀπὸ *βράκες* καὶ ἐσαρώθησαν εἰς τρεῖς ἡμέρες καὶ εἰς τρεῖς νύκτες ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπικίνδυνα στοιχεῖα. Ἐκμεταλλευταὶ τῆς σαρκός, ἀλῆται, ζητιάνοι, χαμίνια, φυστικάδες, ἀνθοπώλιδες, στραβοί, κουτσοί, Κραβαρίτες, ὅλοι, συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ παρὰ τὰς ὑποφείας τοῦ Ὑμηττοῦ ἀρχαῖον μέγαρον Δῶγκαν, ἐχωρίσθηκαν εἰς κατηγορίας, ἐκαθαρίσθησαν, ἐφαρδιάσθησαν μὲ κουβέρτες, πιάτα κ.λ. καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, οἱ μὲν μικροὶ ὡδηγήθησαν εἰς τὸ δαπάναις τοῦ φιλογενοῦς Ἀντωνίου Ἐμπειρίκου ἀνεγερθὲν «Ἄσυλον Ἀστέγων Παίδων», οἱ δὲ ἄλλοι εἰς ἄλλο οἴκημα.

*

Πηγαίνετε τώρα εἰς τὸ Ἐμπειρίκειον νὰ ἰδῆτε τὸν συντελεσθέντα Ἄθλον. Τὰ χαμίνια τῶν ὑπονόμων καὶ τῶν τρωγλῶν, ποῦ ἐμοίραζαν μὲ τὰ σκυλλιὰ τοῦ δρόμου τὰ κόκαλα τοῦ πρώτου τενεκὲ τῶν σκουπιδιῶν, συνετάχθησαν εἰς ἕνα λόχον τῶν πλέον εὐλεπίδων πολιτῶν· Τὸ βριοσίδι καὶ τὴν βωμολοχία τὴν ἐξέχασαν, τὸ μεσημέρι καὶ τὸ βραδυ εἰς τὸ τραπέζι δὲν ἐγγίζουν φαΐ, ἂν δὲν εἰποῦν τὸ «Πάτερ ἡμῶν», τὰ ἄρρωστα ἔχουν ἰατρικὴν περίθαλψιν, ἔμαθαν τί ἐστὶ νερὸ καὶ ἀσκοῦνται εἰς ἐλιγμοὺς ποῦ τοὺς ζηλεύουν οἱ ἱκανώτεροι προγυμνασταὶ τοῦ στρατοῦ. Ἐκ παραλλήλου ἤρχισε καὶ ἡ καθεκλοποιία, ἡ καλαθοπλεκτικὴ καὶ σιγὰ - σιγὰ θ' ἀρχίσῃ ὁ τόρνος καὶ ἡ λίμα διὰ τοὺς ἐπιδιδόντας εἰς τὰς τέχνας. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ πρὸς τὰ Γράμματα ἢ τὰς Καλὰς Τέχνας ἐπιδιδόντες θὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὰ σχολεῖα καί, ἂν λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψει, ὅτι δὲν ἔχομεν ἐδῶ οὔτε τὴν κληρονομικότητα τῆς κακουργίας, οὔτε τοῦ ἀλκοολισμοῦ, οὔτε τῶν ἐκφυλιστικῶν νοσημάτων. διαδεδομένην, ἀλλὰ ὅτι πρὸς τὸ ἔγκλημα τὰ ἔσπρωξε αὐτὰ τὰ παιδιὰ ἡ ἀπονιὰ τῆς Πολιτείας καὶ τῶν γονέων καὶ ὅτι εἰς τὴν ἀλητείαν ἐπέπλευσαν μὲ τὴν ἐξυπνάδα τους καὶ τὸ ἀκόνισμα τοῦ μυαλοῦ τους, αὐτὰ τὰ παιδιά, ὁ *ἀθέρας*, ὅπως λέγουν, ἡ κρέμα τῆς ἀντιλήψεως, θὰ γίνουν ἴσως μεγάλοι τεχνῖται, μεγάλοι εἰς ὅ,τι ἐπιδώσουν.

Ὁ πολὺς κόσμος ποῦ συνέρρευσε εἰς τὸ Ἐμπειρίκειον, κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἱδρύματος, αὐτὸς ὁ Πρωθυπουργός κ. Βενιζέλος, ὅταν εἶδε εἰς μίαν κορδέλλαν κινηματογράφου τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρίας «Ἄστυ - Φίλμς», ποῦ προεβλήθη ἐκεῖ, τὴν προτέραν ζωὴν καὶ ἀθλιότητα τῶν παιδιῶν αὐτῶν καὶ τὰ εἶδε νὰ ἀσκοῦνται καὶ νὰ τραγουδοῦν, ἔμεινε κατάπληκτος καὶ συνεχάρη θερμότατα τὸν κ. Σίμον, εἰς ὃν ὀφείλεται τὸ κοινωφελὲς αὐτὸ μεγαλούργημα.

*

Σκρά! Μιὰ χρυσὴ σελὶς ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐποποιΐαν, γραμμένη μὲ τὸ αἷμα τῶν παλληκαριῶν μας. Ἀκόμη νὰ συνέλθουν οἱ Σύμμαχοι τοῦ Βαλκανικοῦ μετώπου ἀπὸ τὴν ἐκ τῆς ἀνδρείας τοῦ Ἕλληνος στρατιώτου κατάπληξιν. Ὅταν ἐδόθη τὸ παράγγελμα τῆς ἐφόδου καὶ ἐσφενδονίσθησαν οἱ Ἕλληνες στρατιῶται ἀπὸ τὰ χαρακώματά τους, σὰν σατανάδες, μὲ ἀλαλαγμοὺς καὶ ἰαχάς, τὸ Γαλλικὸν πυροβολικόν, ποῦ ὑπεστήριζε τὴν ἐπίθεσιν θερίζον, εἶχε ὀυθμίσει τὴν βολήν του εἰς ἕνα ὡρισμένον σημεῖον, τὴν μέχρι τοῦ ὁποίου ἀπόστασιν, καθαριζομένου διὰ τοῦ πυρὸς τοῦ κανονιοῦ, θὰ διέτρεχαν οἱ ἐπιτιθέμενοι μὲ ἅλματα καὶ ἐρροντες εἰς ὡρισμένην ἀπόστασιν. Ἀλλὰ ποῦ νὰ φανταισθοῦν οἱ Γάλλοι, ὅτι οἱ σατανάδες μας θὰ εὑρίσκοντο ἐκεῖ ποῦ ἔβαλλε τὸ κανόνι τους πολὺ πρὸ τῆς ὑπολογισθείσης στιγμῆς. Καὶ γιὰ μιὰ στιγμή, μέχρις ὅτου τὰ τηλέφωνα δώσουν νέαν βολὴν ἀπωτέραν, διὰ νὰ μὴ κτυπήσουν τοὺς δικούς μας, ἔπαυσε τὸ πῦρ τοῦ κανονιοῦ καὶ οἱ ἐπιτιθέμενοι ἐξηκολούθησαν ἀκάθεκτοι τὴν ἔφοδόν τους καὶ σχεδὸν ἀκάλυπτοι ἐπί τινα χρόνον. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν τοὺς ἐπτόησε καὶ ἔφεραν τὸ ἀποτέλεσμα. Καὶ ἔχουν νὰ λένε — ἂς εἶναι ἐλάττωμα τῆς Φυλῆς τὸ ἀσύντακτον αὐτὸ τοῦ Ἕλληνος—οἱ Γάλλοι ἀκόμη διὰ τὴν ἀψηφιὰ τοῦ Ἕλληνος πολεμιστοῦ πρὸς τὸν κίνδυνον.

*

Ἐκ παραλλήλου καὶ ἀπὸ τὸ Δυτικὸν μᾶς ἔρχονται εὐφρόσυνα ἀγγέλματα. Μετὰ τὰς ἐξωφρενικὰς καὶ αἱμοβόρους ἐπιθέσεις τῶν καὶ ἀφοῦ εἶχαν διαβῆ καὶ τὸν Μάρνην διὰ δευτέραν ἀπὸ τοῦ 1914 φορὰν οἱ Γερμανοί, εὑρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν ποταμὸν καὶ νὰ ὑποχωροῦν συνεχῶς πρὸ μιᾶς τρομερᾶς πιέσεως τῶν Συμμάχων. Ἔχασαν ἀλληλοδιαδόχως εἰς διάσημα ἐλαχίστου χρόνου ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐπίκαιρα σημεῖα καὶ εἰς βάθος ἀρκετὰ σημαντικόν, ποῦ μὲ αἷμα ἄφθονον, μὲ ἀληθινὰς ἑκατόμβας εἶχαν κερδήσει. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι οὔτε ἀνεξήγητον, οὔτε μυστηριῶδες. Χάρις εἰς τὴν ἐξ Ἀμερικῆς ἐνίσχυσιν εἰς ἄνδρας, ὑλικὸν καὶ χρῆμα, κυρίως ὅμως εἰς ἀριθμόν, ἤρχισαν νὰ ὑπερισχύουν οἱ Σύμμαχοι καὶ νὰ μειονεκτοῦν πλέον ἀριθμητικῶς οἱ Γερμανοί. Ὑπολογίζεται ὅτι 300 χιλ. νέων ἀνδρῶν στέλλει κατὰ μῆνα ὁ Νέος Κόσμος. Ὥστε, ἂν δεχθῇ κανεὶς ὅτι εἰς νέας ἡλικίας, καλουμένας ἑκάστοτε ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, ἰσοφαρίζουν, μένει τὸ μηνιαῖον αὐτὸ πλεόνασμα, ποῦ εἰς ἕνα ἔτος θὰ φθάσῃ τὰ 4.000.000 ἐκ. περίπου διὰ νὰ κάμῃ τὴν ζυγαριὰ νὰ γείρῃ ὁριστικῶς ὑπὲρ τῶν Συμμάχων, ὅπως ἤρχισε ἤδη νὰ γέρνῃ καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τάχιστα τὴν νίκην. Καὶ ὅλοι ξεύρομεν πόσον εὔγλωττα καὶ πόσον θετικὰ μιλοῦν τὰ νούμερα.

* * *

Ὁ πρίγκηψ d'Orange, βαδίζων διὰ μίαν μυστικὴν ἀποστολήν, παρεκλήθη ὑφ' ἑνὸς ἀξιωματικοῦ του νὰ τοῦ ἀνακοινώσῃ τὰς ἀνατεθείσας εἰς αὐτὸν ἐμπιστευτικὰς διαταγάς.

— Εἶσθε ἄξιος νὰ διαφυλάξετε καλῶς τὸ μυστικόν; τὸν ἠρώτησεν ὁ πρίγκηψ.

— Βεβαιότατα στρατηγέ μου.

— Ἐ! λοιπόν, καὶ ἐγὼ ἐπίσης! . . .

«Ἐὰν ἐφανταζόμην, ἔλεγεν ὁ Hoche, ὅτι ὁ σκοῦφός μου ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ τὰ σχέδιά μου, θὰ τὸν ἔρριπτον στὴ φωτιά». *(Memoires aneed.)*

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΚΟΣΜΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

Ο ΙΣ' ΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ ΤΟΥ. — Ο ΠΕΡΙΦΗΜΟΣ ΤΖΑΝΕΣ

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον τεῦχος —

Ὁ περίφημος οὗτος ὁ Τζάνες ἐγεννήθη ἐν τῇ ὀνομαστῇ τότε πόλει τῆς Κρήτης τῇ Ρεθύμνῃ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17 αἰῶνος (1610-20). Ὅτι δὲ οὗτος ἦν Ρεθύμνιος γνωρίζομεν ἀσφαλῶς, ἐκ τῶν ὑπογραφῶν αὐτοῦ ἓν τε τοῖς ποιητικοῖς αὐτοῦ ἔργοις καὶ τοῖς ζωγραφικοῖς ἐπιτάσσοντος μετὰ τὸ ὄνομα καὶ τὸν τίτλον τοῦ ἱερέως τὸ «Ρηθύμνειος». Εἰκὼν μεγίστη αὐτοῦ π.χ. παριστῶσα τὸν ἅγιον Κύριλλον φέρει τὴν ρῆσιν ταύτην, ὡς καὶ τὸ βιβλίον αὐτοῦ τὸ περιέχον τὸν κανόνα εἰς τὸν Γοδδελαΐν, τὸ πληροφοροῦν ἡμᾶς περὶ πολλῶν ἐκ τῶν κατ'αὐτὸν πραγμάτων. Ὅτι δὲ πάλιν ἐγεννήθη ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 12 αἰῶνος, συμπεραίνομεν ἐκ τῶν τὸ πρῶτον ἀναφαινομένων αὐτοῦ εἰκόνων, αἱ ὁποῖαι μόλις τῷ 1641 δημιουργοῦνται. Ἦν δυνατὸν ὁ Τζάνες νὰ ἐγεννήθη βραδύτερον, ὑπολογιζομένου, ὅτί *εἰκοσιπενταετὴς* τουλάχιστον ἐζωγράφισε εἰκόνα καλήν; Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν, ὅτι ἐπὶ πεντήκοντα ἀκριβῶς ἔτη (1641-1691) ὁ καλλιτέχνης οὗτος ἐξηκολούθησε νὰ ζωγραφίζῃ εἰκόνας λαμπροτάτας, ὡς εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ Κυρίλλου καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας, ἣν τῷ 1691 ἐζωγράφισε, τότε δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γέννησιν τούτου πρὸ τοῦ 1610 - 15 τουλάχιστον, διότι θὰ ἦτο ἀδύνατον ὀγδοηκοντούτης καὶ πλέον νὰ ζωγραφίσῃ εἰκόνα κάλλους μοναδικοῦ, καὶ πρὸ παντὸς λεπτοτάτου ἐν τῇ κοσμητικῇ, χρήζουσαν ὀφθαλμοῦ νέου καὶ ζωηροῦ. Ἦν δυνατὸν ἀρά γε ὁ γηραιὸς Τζάνες, — ἐὰν ὑποθέσωμεν αὐτὸν πρότερον γεννηθέντα, — μεγαλύτερος ἀκόμη νὰ ζωογραφίσῃ τοιαύτας εἰκόνας, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη οὗτος ἐκούρασε τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ καὶ μελετῶν καὶ γράφων, καὶ πρὸ παντὸς ζωογραφίζων εἰκόνας, προοριζομένας διὰ τὴν Βενετίαν, τὸ Σινᾶ, τὰς Ἀθήνας, τὴν Ζάκυνθον, τὴν Κέρκυραν καὶ δι' ἄλλαχοῦ. Περὶ τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας οὐδὲν γνωρίζομεν δυστυχῶς. Ποῦ οὗτος ἐσπούδασε καὶ ποῦ ἐξέμαθε τὴν κλασσικὴν γλῶσσαν, ἣν εὐχερῶς ἐλάλει καὶ ἔγραφε, καὶ τὴν ζωγραφικήν, δὲν γνωρίζομεν. Ὅσοι περὶ αὐτοῦ ἔγραψαν, δὲν ἀναφέρουσιν εἰμὴ ὀλίγα τινὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἐσφαλμένα περὶ αὐτοῦ. Τὰς πλειοτέρας πληροφορίας ἔχομεν ἐκ μόνων τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ ἐκ τοῦ ἐν ἔτει 1661 τυπωθέντος βιβλίου του, τοῦ περιέχοντος τὸν κανόνα εἰς τὸν ἅγιον Πέρσην πολυάθλον Γοδδελαΐν, ὃν ἰδιαζόντως ἠγάπα. Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ἔργου του τούτου ὁ Τζάνες, γνωρίζει ἡμῖν τινα, οἷον ὅτι εἶχεν ἀδελφὸν Φραγγίαν, ἀσθενήσαντα ποτὲ καὶ ἰατρευθέντα τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἁγίου τούτου. Ὅσον διὰ τοὺς δύο ἄλλους Τζάνε, τὸν ἀναφερόμενον Κωνσταντῖνον, ζωγράφον ὁμοίως ὄντα, καὶ τὸν Μαρῖνον, τὸν ποιητὴν τοῦ περιφήμου ποιήματος τοῦ Τουρκικοῦ πολέμου, δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς. Τινὲς παραδέχονται ἀφ' ἑνὸς ὅτι οἱ δύο οὗτοι εἶναι ἀδελφοὶ ὁμοίως τοῦ Τζάνε, ἄλλος πάλιν, ὅτι ὁ Μαρῖνος καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ εἶναι τὸ ἴδιον πρόσωπον. Βεβαίως δὲν εἶναι εὔκαιρον ἐνταῦθα νὰ ἀναπτύξω διὰ μακρῶν τὰς γνώμας καὶ τὰ ἐπιχειρήματα ἀπάντων ἐκείνων, ὅσοι ὑποστηρίζουσι τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν γνωμῶν. Τὸ πιθανώτερον ἴσως θὰ ἦτο νὰ θεωρήσωμεν τὸν μὲν Κωνσταντῖνον Τζάνε ὡς τὸν πρεσβύτερον πάντων Τζάνε ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος πιθανότατα καὶ ἐδίδαξε τὰ πρῶτα μαθήματα εἰς τὸν νεώτερον Ἐμμανουήλ, ὃν ἐγὼ τοὐλάχιστον θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ θεωρῶ τὸν αὐτὸν πρὸς τὸν Μαρῖνον, μεγαλύτερον ὄντα τοῦ Φραγγία, τοῦ μικροτέρου, καὶ τοῦ ἀγαπητοτέρου ὅλων ὑπὸ τοῦ πατρός. Τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ζωογραφικῆς ὁ Τζάνες θὰ ἐδιδάχθη ἐν αὐτῷ τῷ Ρεθύμνῳ ὑπὸ ζωογράφων καταμενόντων, ὡς ὁ ἀδελφὸς Κωνσταντῖνος, ὁ Λομπάρδος καὶ ἄλλοι. Ὅτι δ' ἡ πόλις αὕτη ἦν περίφημος, γνωρίζομεν καλῶς ἐκ τοῦ Ἐριστικοῦ ποιήματος τοῦ Μαρίνου, εἰς ὃ παρίστανται αἱ δύο πόλεις τοῦ Ρεθύμνου καὶ τοῦ Χάνδακος, ἐρίζουσαι περὶ τοῦ ἑαυτῶν μεγαλείου, καὶ παρεισάγουσαι πάντας τοὺς ποιητάς, ζωγράφους, ἰατροὺς κλπ., ὅσοι ἐξ ἑκατέρας ἐξ αὐτῶν κατάγονται. Ὅτι δ' οὗτος ἐν Ρεθύμνῳ ὢν ἤρχισε διδασκόμενος τὴν ζωογραφικὴν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας, μαντεύομεν ἐξ ὑπαινιγμοῦ αὐτοῦ περὶ εἰκόνος τοῦ Γοδδελαΐ. Νέος οὗτος, ὡν φαίνεται ὅτι ἦλθεν εἰς Ζάκυνθον, καὶ Κέρκυραν, καὶ ἐκεῖθεν περὶ τῷ 1660 - 1, εἰς Βενετίαν εἰς ἡλικίαν τεσσαράκοντα πέντε περίπου ἐτῶν διορισθεὶς ἐφημέριος τῆς ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων τοῦ περιφήμου ἁγίου Γεωργίου, τοῦ καταστολίσου ἐξ ἔργων ζωογραφικῆς Ἑλλήνων ζωγράφων ἀπὸ τοῦ ΙΕ' καὶ Ι' αἰῶνος καθ' ἃ ἀναφέρει διὰ μακρῶν ὁ Ι. Βελοῦδος ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ περὶ τῆς ἀποικίας τῶν ὀρθοδόξων ἐν Βενετίᾳ. Ἐνταῦθα οὐ μόνον ἐξέδωκε καὶ τὰ κάλλιστα τῶν ποιητικῶν αὐτοῦ ἔργων, ὧν πρωτεύουσι ὁ εἰς τὸν Γοδδελαΐν κανών, καὶ εἰς τὴν ἁγ. Θεοδώραν, καὶ τὴν Θεοτόκον, τὸ τελευταῖον πάντων (1684), ἀλλὰ καὶ ἐτελειοποίησε τὴν ζωογραφικὴν αὐτοῦ τέχνην, διδαχθεὶς πολλὰ ἐκ τοῦ διαγράμματος (σχεδίου) τοῦ χρώματος, τῆς ἀνατομίας, καὶ τινά, οὐχὶ πολλά, τῆς προοπτικῆς. Τῶν εἰκόνων αὐτοῦ ὅσαι ἀνάγονται εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην, εἶναι καθ' αὐτὸ ἀριστουργήματα, παρουσιάζοντα πάσας τὰς τεχνικὰς ἀρετὰς ἐν ἀπολύτῳ βαθμῷ συνδυαζομένας πρὸς τὴν σεμνότητα τοῦ Βυζαντινοῦ τρόπου. Θὰ ἦτο εὐτύχημα καὶ διὰ τὴν σημερινὴν ἐκκλησίαν μας, ἐὰν παρουσιάζετο ζωγράφος τοιαύτης θερμουργοῦ δράσεως, σπουδαιοτάτης μορφώσεως καὶ πρωτοτυπίας ἀξιοθαυμάστου. Εὐτυχῶς ὅτι ἐσώθησαν ἱκαναὶ τοῦ χρόνου τούτου, τῆς χρυσῆς αὐτοῦ δημιουργίας, ἔν τε τῇ Βενετίᾳ, ταῖς Ἀθήναις, τῇ Κερκύρᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Ὡς ἱερεὺς ὁ Τζάνε δὲν κατέμεινε ἱκανώτατον χρόνον, διότι ἴσως ἀσχολούμενος περὶ τὴν ποίησιν καὶ ζωογραφικὴν δὲν ἐπεθύμει νὰ κατασπαταλᾷ τὸν χρόνον αὐτοῦ εἰς τὸ ὑψηλὸν ἄλλως τε τοῦτο ὑπούργημα. Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἐφημερίων τοῦ ναοῦ βλέπομεν ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ ἱερέα. Οὕτω ἀπαλλαγεὶς ὁ Τζάνες καὶ ἀφοσιωθεὶς εἰς τὴν Τέχνην, κατώρθωσεν οὐ μόνον νὰ ἀναδειχθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ περιοδεύσῃ μέχρι Ζακύνθου, ἔνθα κατέλιτε μαθητήν, τὸν γνωστὸν ζωογράφον Ἰωάννην Βλαστόν, τὸν ἐπικληθέντα ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ Μπουνταλέτον, ἤτοι μικρὸν Μπουνταλῆν, διακριθέντα διὰ τὰς εἰκόνας τὰς ἐπιταφίους τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ σινδόνος.

Θαυμασία μικρὰ εἰκὼν — 25 X 35 ἑκ. — τοῦ Τζάνε, παριστῶσα τὴν Θεοτόκον ὡς πλατυτέραν, ἤγουν ἔνθρονον ἐπὶ θρόνου κατεποικίλτου καὶ περιβαλλομένην ὑπὸ ἀγγέλων. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι κατὰ τοῦτο ἀξιόλογος, ὅτι ἐν μικρῷ τόσον σχήματι περιέχει κοσμητισμόν, καὶ λεπτολόγον διάνθησιν ἀξιοθαύμαστον. *Ἀντίγραφον Ν. Δ. Καλογεροπούλου.*

Πότε ἀπέθανεν ὁ Τζάνες-Μπουνταλῆς δὲν γνωρίζομεν. Ὁ Σάθας, λαμβάνων ὡς τελευταῖον χρονικὸν ὅριον τὸ ἐν ἔτει 1684 τελευταῖον ἐκδοθὲν ἔργον αὐτοῦ, τὸν ποιητικὸν δηλαδὴ ὕμνον εἰς τὴν Θεοτόκον, ὑποτίθησι ὅτι ἀπέθανε κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον. Ἀλλὰ ἐγὼ ἀνεῦρον εἰκόνα αὐτοῦ θαυμασίαν τῆς Παρθένου, ποιηθεῖσαν τῷ 1691, καὶ ἑτέραν τῷ 1694. Ἄρα οὗτος πιθανότατα μετὰ ἓν ἢ δύο ἔτη, 1695 - 6 κατέλιπε τὸν κόσμον, ἐνωθεὶς μετὰ τῶν ἁγίων, οὓς τόσον ἠγάπησε καὶ ὕμνησε, καὶ ἐζωγράφησεν ἅμα.

Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ ὁ βίος τοῦ περιφήμου τούτου ἀνδρός, ὦ φίλε, ὁ ὁποῖος σημειοῖ σταθμὸν εἰς τὴν ἡμετέραν ἱερὰν εἰκονογραφίαν, ὅπως ὁ Giotte ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ τρόφιμος τοῦ Ἕλληνος μουσικοῦ Ἀπολλωνίου, ἢ ὁ Dürror ἐν Γερμανίᾳ ἢ ὁ συμπατριώτης αὐτοῦ Κρὴς Δομήνικος Θεοτοκόπουλος ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ μικρὸν πρὶν αὐτοῦ ζήσας ἐν Βενετίᾳ καὶ ζωογραφήσας εἰκόνας τὸ πρῶτον ἡμιβυζαντινάς».

— Θαυμαστὸς τῷ ὄντι ὁ ἀνὴρ οὗτος, μοὶ λέγει, καὶ ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ γνωρίσω τὴν ποικίλην αὐτοῦ σοφίαν.

«Οὗτος, ὡς σοὶ εἶπον, ὑπῆρξε καὶ μουσικός, καὶ ἱστοριογράφος πιθανῶς, καὶ ποιητὴς ὑμνογράφος ἄριστος, καὶ μοναδικὸς εἰκονογράφος.

Καὶ περὶ μὲν τῆς μουσικότητος αὐτοῦ, εἶναι γνωστόν, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ Λε-Βιάζης, ὅτι ἔψαλε μελωδικώτατα τὴν οὕτω καλουμένην Κρητικὴν μουσικήν, ἡ ὁποία ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἡ γνησιωτέρα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀποφυγοῦσα κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἀραβοπερσικῆς μουσικῆς τῶν Χανεντέδων, οἱ ὁποῖοι ἔψαλλον συγχρόνως εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ ἐδίδασκον ἐν τοῖς Τουρκικοῖς μεγάροις. Ταύτην τὴν μουσικὴν μετέφερον βραδύτερον καὶ διήπλωσαν καθολικῶς οἱ καταφυγόντες Κρῆτες τῷ 1669 μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς νήσου ταύτης ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὅτε οὗτοι φεύγοντες ἐκόμισαν καὶ σκεύη, καὶ λείψανα καὶ εἰκόνας, καὶ τὸν ἅγιον αὐτὸν τὸν Ἰωσὴφ τὸν Σουμᾶκον. Ποία ἡ μουσικὴ αὕτη, καὶ ποῖαι αἱ τεχνικαί, καὶ μελικαὶ μέθοδοι δὲν εἶναι εὔκαιρον βέβαια ἐνταῦθα νὰ σοὶ ἀναπτύξω. Περὶ αὐτῆς γράφονται πολλὰ ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ» ἀπὸ τὸν ἀκάματον Ἑπτανήσιον ἱστοριογράφον Σπυρίδωνα Λε - Βιάζην. Τῆς μουσικῆς ταύτης, ἧς λείψανα σώζονται μέχρι σήμερον καθ' ἅπασαν τὴν Ἑπτάνησον, παρεφθαρμένα τὰ μέγιστα, κύριον τεχνικὸν γνώρισμα ἦν ἡ συνήχησις ποικιλομένης ἐνοχῆς, μελωδικῆς κατά τινας ἐπιδράσεις ἐκ τοῦ Δυτικοῦ ὕφους, ὅπερ ἐπὶ μακρὸν ἐκράτησε ἐν τῇ Βενετικῇ Δημοκρατίᾳ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Τζάνε, ὡς ἱστοριογράφον, τὸ ζήτημα εἶναι ἰκανῶς λεπτόν, διότι μετὰ τόσας ἐρεύνας δὲν κατωρθώθη ἀκόμη νὰ διακριβωθῇ, ἐὰν ὁ ποιητὴς τοῦ κατωτέρω ἀμέσως μνημονευομένου ἔργου Μαρῖνος εἶναι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν Ἐμμανουήλ. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἡμετέρων παραδέχονται τὸ αὐτὸ πρόσωπον, Μαρῖνον μὲν καλούμενον, κατ' αὐτούς, πρὸ τῆς χειροτονίας, Ἐμμανουὴλ δὲ μετὰ ταύτην. Ὁ Ξηροτυχάκης ὅμως, ὁ ἐκδοὺς τῷ 1908 τὸν Κρητικὸν πόλεμον ἐν Τεργέστῃ τὸν περιγραφόμενον ἀπὸ τὸν Διακρούστην καὶ τὸν Μαρῖνον Τζάνεν, ἀκολουθῶν τὸν Giuseppe Cerola παραδέχεται δύο Τζάνε διαφόρους διακεκριμένους ἀπ' ἀλλήλων. Ἐὰν λοιπὸν λογισθῇ ὁ Ἐμμανουὴλ ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν Μαρῖνον, τότε ὁ ἱερεὺς οὗτος εἶναι ὁ ποιητὴς περιφήμου ἔργου ὀνομαζομένου ὁ Κρητικὸς πόλεμος, ἐν τῷ ὁποίῳ διὰ μακρῶν ἐν στιχουργίᾳ ὁμοιοκαταληκτικῇ ἐξ ὑπερχιλίων τριακοσίων στίχων περιγράφεται ὁ τρομερὸς ἐκεῖνος πόλεμος τῶν Τούρκων καὶ τῶν Ἐνετῶν ἐν Κρήτῃ, ὅστις κατέληξεν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάληψιν τῆς νήσου τῷ 1669. Τὸ ποίημα τοῦτο ἐκτὸς τῆς μεγίστης αὐτοῦ ἱστορικῆς ἀξίας — ἀνάλυσιν παρέχει ὁ Σάθας ἐν τῇ Τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι — κέκτηται ποιητικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν τοιαύτην, διότι περισώζει πολλὰ τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ πραγμάτων καὶ μάλιστα τῶν θρησκευτικῶν, καὶ τεχνικῶν. Εἶνε ὄντως δυσάρεστον, ὅτι λόγῳ τοῦ περιωρισμένου, δὲν δύναμαι νὰ σοὶ ἀναλύσω διὰ μακρῶν τὸ ποίημα.

Ἀλλὰ ὑπὲρ πάντα ταῦτα ὁ Τζάνες ὑψοῦται ὡς ποιητὴς ὑμνογράφος καὶ πρὸ πάντων ζωγράφος, ὑμνολογήσας ὅ,τι κάλλιστα πλείστους ἁγίους, καὶ ζωογραφήσας εἰκόνας παγκάλλους. Θὰ ἦτο τῇ ἀληθείᾳ ἄξιον λόγου νὰ σοὶ ἀναπτύξω διὰ μακρῶν τὸ περίφημον τοῦτο ἔργον τοῦ Τζάνε, τὸ ὁποῖον κατέστησε αὐτὸν τόσον γνωστὸν ἀπὸ Βενετίας μέχρι Σινά, καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν μέχρι Κερκύρας. Ἄραγε ἡ τοσαύτη διάπλωσις τῶν εἰκόνων αὐτοῦ θὰ ἦτο δυνατή, ἐὰν οὗτος δὲν ἐκέκτητο ᾠμην διάσημον κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον; Μήπως δὲν ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι ζωγράφοι πάμπολλοι τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ μαλιστα ἄξιοι λόγου καὶ σημαντικοί, ὅπως ὁ Φιλόθεος Σκοῦφος, ὁ Κονταρίνης καὶ τόσοι ἄλλοι; Ἐν τούτοις ἡ περίφημος τότε Μονὴ τῆς Φιλοθέης ἐν Ἀθήναις κέκτηται εἰκόνας τοῦ Τζάνε, ἡ Φανερωμένη τῆς Ζακύνθου ὁμοίως, ὁ Παντοκράτωρ, καὶ ἡ Σπηλαιώτισσα καί, ὁ Ἰάσων τῆς Κερκύρας ὁμοίως καὶ ἡ Ἁγ. Αἰκατερίνη τοῦ Σινᾶ ὡσαύτως! Ποιὰ ὄντως ᾠμη, καὶ ποιὰ δόξα διὰ τὸν εἰκονογράφον τοῦτον!

(Ἕπεται συνέχεια)

Δρ. Ν. Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητὴς

Μία κυρία ἔλεγεν εἰς τὸν σύζυγόν της, βιβλιόφιλον καὶ μέχρι μανίας λάτριν τῆς ἀναγνώσεως: «Θὰ ἤθελα νὰ ἤμουν βιβλίον διὰ νὰ εἶμαι περισσότερον μαζύ σας. — «Θὰ τὸ ἐπεθύμουν καὶ ἐγώ, τῆς ἀπήντησε ἐκεῖνος, φθάνει νὰ ἤσθε ἡμερολόγιον διὰ νὰ δύναμαι νὰ σᾶς ἀλλάζω κατ' ἔτος».

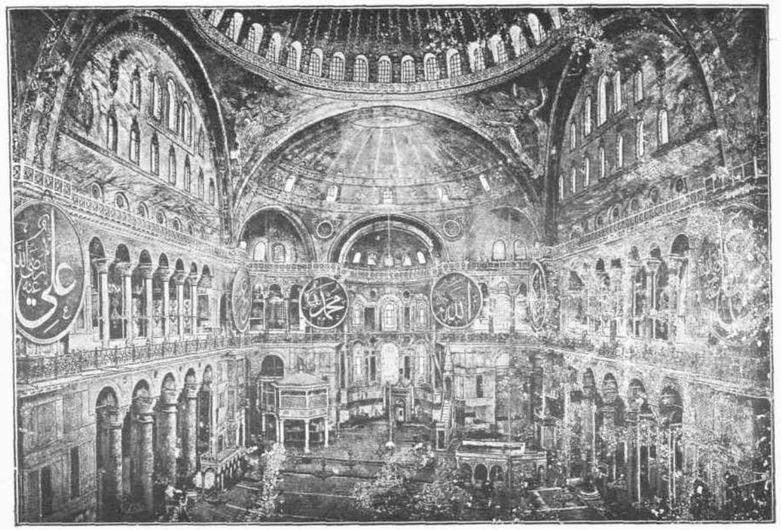

Ο ΒΩΜΟΣ ΜΑΣ. — Οὔτε αὐτὴν δὲν τὴν ἐσεβάσθησαν. Ποιὸς Ἕλλην ἐσκέφθη νὰ πειράξῃ Τοῦρκον ἢ Τζαμί, ἀπὸ τὰ πληθωρικῶς εὑρισκόμενα καὶ τὰ ἀπελευθερωθέντα ἐδάφη μας, ἔστω καὶ εἰς τὴν ὕστεραν φᾶσιν τοῦ διωγμοῦ τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὁμογενῶν; Καὶ ὅμως αὐτοί, κατὰ τὰς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πληροφορίας, μετέβαλον τὸν αἰωνόβιον ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, τὸν Ὑπέρτιμον Βωμὸν ποῦ συγκεντρώνει τὰς ἐλπίδας καὶ τοὺς πόθους τῶν Ἑλλήνων, εἰς νοσοκομεῖον. Ὁ Πανδαιμάτωρ Χρόνος καὶ οἱ αἰόνες τὸν ἐσεβάσθησαν, αὐτοὶ τὸν βρωμίζουν.

Η ΔΙΚΗ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ

Ἡ Δίκη, ἡ προσωποποιοῦσα τὴν δικαιοσύνην θεότης, ἦτο θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος, μία τῶν Ὡρῶν, ἐτιμᾶτο, ἠμείβε, καὶ κατήγγελλεν εἰς τὸν πατέρα της τὴν ἀδικίαν παντὸς δικαστοῦ. Κατὰ μὲν τὸν Ἡσίοδον ἀδελφαὶ αὐτῆς ἦσαν ἡ Εἰρήνη καὶ Εὐνομία, κατὰ δὲ τὸν Πίνδαρον (Πυθ. Η, 1) θυγάτηρ αὐτῆς ἦτο ἡ Ἡσυχία. Οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ τὴν ἐφαντάζοντο ὡς θεὰν αὐστηράν, συνδεδεμένην μετὰ τῶν Εὐμενίδων καὶ ἀμειλίκτως τιμωροῦσαν πάντα κακοῦργον. Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας δίκη κυρίως ἐθεωρεῖτο *ἡ ἰδιωτική*, κατ' ἀντίθεσιν *τῆς γραφῆς*, ἤτις ἀφεῶρα τὸ δημόσιον συμφέρον. Δίκην ἠδύνατο νὰ κινήσῃ ὁ ἐνήλικος ἐλεύθερος ἀνήρ, μὴ ὑποπεσων εἰς ἀτιμίαν. Γραφὴν δὲ ὁ ἔχων τὰ προσόντα τοῦ «ἐμφανίζεσθαι». Προκειμένου περὶ γυναικὸς ἀνηλίκου καὶ δούλου, οὗτοι παρίσταντο ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου διὰ τοῦ κυρίου των. Εἴδη γραφῆς ἦσαν ἡ *ἀπαγωγή*, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἐνάγων ὤφειλε νὰ φέρῃ τὸν ἐγκλήματίαν ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων, νὰ ὁδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐγκλήματος καὶ ἡ *ἐφήγησις*, ἤτοι τὸ ἔγγραφον ἐφ' οὗ ἐστήριζε τὴν καταγγελίαν. Ὁ Πολυδεύκης μᾶς ἀναφέρει εἴκοσι τέσσαρα εἴδη Γραφῶν, ἄλλοι δὲ ἱστορικοὶ τὰς ἀναβιβάζουσιν εἰς μεγαλήτερον ἀριθμόν. Ἄλλα εἴδη Γραφῶν (πλὴν τῶν φονικῶν) ἦσαν τῆς προδοσίας, μοιχείας, ὕβρεως, δεκασμοῦ δικαστῶν κ.τ.λ. Πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν περιστατικῶν ἐγκλήματός τινος διωρίζοντο ἰδιαίτεροι *ζητηταὶ ἢ συλλογεῖς* (Ανδ. π. Μοστ. 14). Αἱ διάφοροι δίκαι εἰσήγοντο κατὰ πάσας τὰς ἡμέρας πλὴν τῶν *ἀποφράδων*, ἐξηροῦντο ὅμως τινὲς ὡς λ. χ. αἱ ἐμπορικαί. Πρὸς ἐκδίκασιν πολιτικῆς ὑποθέσεως ἀμφότεροι οἱ διάδικοι κατέβαλλον τὰ *Πρυτανεῖα*, δραχμὰς μὲν τρεῖς δι' ἀμφισβητούμενον κεφάλαιον 100 - 1000, δραχμὰς δὲ τριάκοντα διὰ ποσὸν 1000 - 10.000. Αἱ καταβολαὶ αὗται ἐχρησίμευον ὡς μισθὸς εἰς τοὺς δικάσαντας τὴν ὑπόθεσιν δικαστάς. Ἐπὶ ἀμφισβητήσεως κτημάτων ἢ κληρονομίας κατεχομένης ὑπ' ἄλλου κατέβαλλον τὴν λεγομένην *προκαταβολήν*. Ἐπὶ Γραφῆς ἡ παράστασις ἦτο μία μόνον δραχμή, καταβαλλομένη ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος. Ἐπὶ Ἐφέσεως κατεβάλλετο τὸ παράβολον ἢ παραβόλιον, δὲν μᾶς εἶνε ὅμως γνωστὸν εἰς πόσον ἀνήρχετο τοῦτο. Ἡ δίκη ἀνεγράφετο ἐπὶ λευκώματος ἢ πίνακος ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ φέροντος τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος, τῶν κλητήρων, τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸ τίμημα. Μετὰ ταῦτα ἤρχιζεν ἡ ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος ἀνάκρισις, κατὰ τὴν ὁποίαν, ἐὰν δὲν ἐνεφανίζετο ὁ ἐνάγων, ἡ ἀπόφασις ἐξεδίδετο ἐναντίον του. Καὶ προκειμένου περὶ Γραφῆς, ὁ ἐνάγων κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον καὶ ἐστερεῖτο πλέον τοῦ δικαιώματος νὰ εἰσαγάγῃ ἄλλην ὁμοίαν τοιαύτην. Ὅταν ὅμως δὲν ἐπαρουσιάζετο ὁ ἐναγόμενος, κατεδικάζετο ἐν ἠ περιττώσει δὲν παρουσίαζε δικαιολογημένην αἴτησιν ἀναβολῆς.

ΤΟ ΣΕΡΑΣΚΕΡΑΤΟ. — Μέσα εἰς αὐτὸν τὸν ἀχανῆ περίβολον, εἰς τὴν παλαιὰν Πόλιν, τὸ Βυζάντιόν μας, τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων Σταμπούλ καλουμένην, ὅπου διά νὰ πάῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν σημερινὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸ Πέραν, πρέπει νὰ περάσῃ τὴν μεγάλην γέφυραν τοῦ Γαλατά, ποῦ ζευγνύει τὰς δύο ἀκτὰς τοῦ Κόρν ντ' ὀρ, τοῦ Κερατίου κόλπου, καὶ χρειάζεται τρία τέταρτα τῆς ὥρας, πληρώνων εἰς διόδια ἕνα μεταλλίαι κάθε φορά, ὀρθοῦται πολυδαίδαλον τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, τὸ Σεραασκεράτο, ὅπως τὸ λέγουν οἱ Τοῦρκοι, τὸ ὁποῖον ἔχει γίνει πολλάκις σκηνὴ τραγικῶν δραμάτων. Ἐκεῖ μέσα ἐφώλησαν, ἔπειτα ἀπὸ τὸν φόνον τοῦ Ναζίμ πασσᾶ καὶ τοῦ Σερκὲτ ὁ πολὺς Ἐμβέρ, τοῦ ὁποίου λίγο - λίγο ὁ νέος Σουλτάνος κόβει τὰ φτερὰ καὶ ἀπὸ Ὑπουργὸς ποῦ ἦτον, κατήντησε ἀρχιστρατηγεύων, διὰ νὰ περάσῃ εἰς τὴν ἀφάνειαν. Ἀπειλεῖται τάχα νέον δρᾶμα;

Οἱ διάδικοι, ἐκτὸς τῶν τακτικῶν δικαστῶν, ἠδύναντο νὰ προσφύγωσι καὶ εἰς διαιτητάς. *Διαιτηταὶ* ἦσαν δικασταὶ ἐν Ἀθήναις, ὄχι τακτικοί, ὅπως οἱ Ἡλιασταί, ἀλλὰ παρόμοιοι πρὸς τοὺς σημερινοὺς αἱρετοὺς χριτάς· ἦσαν δὲ δύο εἴδων. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἦσαν δημόσιοι, ὑπερβαίνες τὸ 50ον ἢ 60ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, κληρούμενοι ἀνὰ 44 δι' ἑκάστην φυλὴν

καὶ ὁρκιζόμενοι (Οὐλμπ. εἰς Δημοσθ. καὶ Μειδ. 542). Ὁ ἀρνούμενος τὰ καθήκοντα τοῦ διαιτητοῦ περιέπιπτεν εἰς ἀτιμίαν. Οἱ διάδικοι διὰ τὴν ἐνόμισιν αὐτῶν παραίτησιν κροκατέβαλλον 1 δραχμήν, ἐπειδὴ δὲ ἡ διαδικασία ἦτο ὀλιγοδάπανος καὶ ἀπηλλαγμένη πολλῶν τύπων, πολλοὶ προετίμων αὐτὴν τῆς τακτικῆς δίκης. Μάλιστα τινὲς διϊσχυρίσθησαν ὅτι πάντες ὥφειλον νὰ ὑποβάλλωσι τὰς δίκας των εἰς τοὺς διαιτητάς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀληθὲς (Δημοσθ. κ. Διονυσιάδ. 1288). Οἱ διαιτηταὶ ἐδίκαζον ἐνώπιον μαρτύρων ἀνεκκλήτως. Ὀσάκις οἱ διαιτηταὶ ἐξέδιδον μεροληπτικὴν ἐτυμηγορίαν, ἠδύναντο οἱ διάδικοι νὰ τοὺς καταγγείλωσιν ἐνώπιον τοῦ Δήμου καὶ ὑπέκειντο εἰς βαρυτάτας ποινὰς (Δημοσθ. κατὰ Μειδ. 545). Οἱ παρουσιαζόμενοι ἐνώπιον τῶν διαιτητῶν διάδικοι ἔφερον καὶ μάρτυρας, ἵνα ὑποστηρίξωσι τοὺς διϊσχυρισμούς των. Ὁ κλητευθεὶς καὶ μὴ παρουσιασθεὶς μάρτυς ὑπέκειτο εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν καὶ εἰς τὴν δίκην ***τοῦ λιπομαρτύρου*** ἢ βλάβης. Ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως αἱ μαρτυρίαι κατετίθεντο γραπταὶ καὶ κατὰ τὴν δικάσιμον ὤφειλον οὗτοι νὰ παρευρίσκωνται, ἵνα ἀκούσωσι τὰς καταθέσεις των. Οἱ δοῦλοι ἐμαρτύρουν διὰ βασάνου, ἥτις πρὸ τῶν Ἀττικῶν δικαστηρίων ἐλογίζετο ὡς τρόπος ἀποδείξεως. Διὰ τοῦ μετέπειτα ψηφίσματος τοῦ Σκαφανδρίου ἀπηγορεύθη ἡ χρῆσις αὐτῆς, ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἀττικὸς νόμος δὲν παρεδέχετο τοὺς δούλους ὡς μάρτυρας, ἡ βάσανος ἐξηκολούθει νὰ ἐφαρμόζηται κατ' αὐτῶν. Πᾶς ἐλεύθερος ἐδικαιοῦτο ἢ νὰ ζητήσῃ διὰ προσκλήσεως τὸν δοῦλον τοῦ ἀντιδίκου του ἢ νὰ παραδώσῃ τὸν ἴδιον. Αἱ καταθέσεις τῶν βασανιζομένων ἢ ἐγίνοντο ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ δήμιος ἐνήργει αὐτὰς ἢ ἐνώπιον ***τῶν βασανιστῶν***. Κατόπιν ὁ ἐγκαλῶν ἐλάμβανε τὸν λόγον (ἐνίοτε ὑπ' ἄλλου γεγραμμένον) καὶ μετὰ τοῦτον ὁ ἐγκαλούμενος. Τὸν πρῶτον λόγον ἠδύνατο νὰ διαδεχθῇ καὶ ὁ καλούμενος ***ὕστερος*** ἐκ μέρους ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων. Ἐνίοτε ἐξητεῖτο ἡ ἄδεια τῶν δικαστῶν, ὅπως συνήγορός τις ἢ σύνδικος προσθέσῃ ἕνα ἐπίλογον, ἀπηγορεύετο ὅμως ἐπὶ αὐστηροτάτῃ ποινῇ νὰ λαμβάνῃ οὗτος ἀντιμισθίαν. Ὁ χρόνος τῆς ἀγορεύσεως ἐκάστου τῶν διαδίκων ἦτο περιωρισμένος καὶ ἐμετρεῖτο ***διὰ κλεψύδρας***. Τὸ μέτρον ὅμως τοῦτο διέφερε κατὰ τὰς δίκας. Ἐπὶ κληρονομικῶν λ. χ. ἐπετρέπετο εἰς ἀμφορεὺς καὶ διὰ τὴν δευτερολογίαν μισὸς τοιοῦτος. Ὁ ἀντίδικος δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διακόπτῃ τὸν ἀγορεύοντα, ὑπεχρεοῦτο ὅμως νὰ τοῦ ἀπαντᾷ εἰς ὅ,τι ἠρωτᾶτο. Ἂν ὅμως συνέβαινεν ὁ ἀγορεύων νὰ παρεκτραπῇ, οἱ δικασταὶ τὸν διέκοπτον ἀμέσως καὶ τοῦ ἐζήτουν ἐξηγήσεις. Ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου δὲν ἐπετρέπετο νὰ παρεκτραπῇ τοῦ κυρίου θέματος ὁ ἀγορεύων, ἐν ᾧ εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια αἱ παρεκτροπαὶ ἦσαν συνήθεις. Κατὰ τὸ τέλος τῆς ἀγορεύσεως ἀπετείνοντο εἰς τοὺς δικαστὰς ἱκεσίαι, τὰς ὁποίας ὑπεστήριζον προσεχόμεναι αἱ σύζυγοι, τὰ τέκνα, οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι. Προκειμένου νὰ ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις, ἡ ψηφοφορία ἐγίνετο μυστική, ἑκάστου δικαστοῦ λαμβάνοντος δύω κεράμους ἢ ψήφους ἢ χοιρίνας (ὄστρακα)· λευκὰ (ἀθῳοτικὰ) καὶ μέλανα (καταδικαστικά). Ὁ δικαστὴς ἔρριπτε τὴν ψῆφον εἰς μετάλλινον καδίσκον, ὀνομαζόμενον Κύριον, τὴν δὲ ἄλλην ὡς ἄχρηστον εἰς ξύλινον τοιοῦτον. Ἐν Ποικίλῃ δίκῃ, ἐν ἰσοψηφίᾳ, ἐλέγετο ὅτι ἐνίκα ἡ «ψῆφος τῆς Ἀθηνᾶς». Κατὰ τὴς ἐνώπιον τῶν Ἡλιαστῶν δίκης, αὐτοτελοῦς οὔσης, δὲν ἐχώρει ἔφεσις, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς τῶν διαιτητῶν καὶ τῆς ἀπὸ συμβόλου ἐχώρει τοιαύτη. Αἱ ἐπιβαλλόμεναι τότε ποιναὶ ἦσαν, θάνατος, φυλάκισις, πρᾶσις ἐπὶ δουλείᾳ, ἀειφυγία, ἀτιμία, δήμευσις τῶν ἀκινήτων καὶ πρόστιμον. Τὰς ποινὰς ἐξετέλουν οἱ ἄρχοντες, παραδίδοντες τοὺς καταδικασθέντας εἰς τοὺς Ἕνδεκα, οἵτινες ἐπεμελοῦντο τῶν ποινῶν. Οὗτοι ἦσαν χυρίως δέκα, ἐκληροῦντο δὲ ἐξ ἑκάστης φυλῆς καὶ προσελάμβανον ἕνα γραμματέα· ἐπίσης προΐσταντο τῶν φυλακῶν καὶ εἶχον ἰδίαν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγκλημάτων, ὠνομάζοντο δὲ ἐπίσης ἐπιμεληταὶ κακούργων. Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους τοὺς ἀπαντῶμεν καὶ Δεσμοφύλακας, συγχέονται δὲ μετὰ τῶν Θεσμοθετῶν· (κατὰ γλωσσικὴν ἴσως παραφθοράν). Ἀνατρέχοντες εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σόλωνος, εὑρίσκομεν ὅτι ἡ πώλησις ἐπὶ δουλείᾳ ἐφηρμόζετο μόνον ἐπὶ τῶν δούλων. Ἡ ἀειφυγία, ἥτις ὡς ἀποτέλεσμα εἶχε καὶ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς περιουσίας, ἐγνωστοποιεῖτο ἁπλῶς εἰς τὸν καταδικασθέντα. Καὶ ἐὰν οὗτος δὲν ἐφευγεν ἢ ἐπέστρεφεν ἄνευ ἀδείας, ὑπέκειτο εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἡ ἀτιμία παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις συνίστατο εἰς τὴν στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων (τιμῶν) καὶ ἐπήρχετο συνεπείᾳ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ ἀτίμου εἰς ἐπίτιμον, ἀπῃτεῖτο ἡ ψηφοφορία 6,000 πολιτῶν. Εἰς ἀτιμίαν ὑπέπιπτον οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου· ἔπαυεν ὅμως αὕτη ἅμα τῇ ἐξοφλήσει τῆς ὀφειλῆς των. Ἂν ὁ ὀφειλέτης ἀπέθνησκε χωρὶς νὰ πληρώσῃ, ἡ ὀφειλὴ μετέβαινεν εἰς τοὺς κληρονόμους του καὶ ἐφθανεν μέχρις ἐγγόνων. Ἐν Σπάρτῃ ἀτιμία ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς λιποτάκτας, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τοὺς προσβάλλοντας τὴν κοσμιότητα καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη. Ἐπὶ τῆς δημεύσεως τῶν κτημάτων οἱ πωληταὶ ἐλάμβανον παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δημάρχου κατάλογον αὐτῶν καὶ τὰ ἐπώλουν, ἀφ' οὗ προηγουμένως τὸν ἀνεγίνωσκον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Δήμου. Τὰ χρηματικὰ πρόστιμα, τὰ μὲν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἐλάμβανον οἱ ***πράκτορες***, τὰ δὲ ὑπὲρ τῶν ἱερῶν οἱ ταμίαι αὐτῶν. Ὁ ὀφείλων αὐτὰ καθὼς καὶ οἱ κληρονόμοι του μέχρις ἐντελοῦς ἐξοφλήσεως ἦσαν ἄτιμοι. Ἐὰν ὁ ὀφειλέτης ἦτο ἐκπρόθεσμος, ἡ ὀφειλή του ἐδιπλασιάζετο. Καὶ ἐν ὑποτροπῇ ἐπωλοῦντο τὰ κτήματά του μέχρι καταβολῆς τοῦ ὀφειλομένου ποσοῦ· ἂν δὲν ἐπῆρκουν, ἐμενεν οὗτος ὀφειλέτης τοῦ δημοσίου. Ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἰδιωτικῶν δικῶν, ἐφρόντιζεν ὁ ἐνάγων, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀπόφασις (ὡς λ. χ. ἐπὶ κλοπῆς) περιελάβανε καὶ ποινὴν καὶ πρόστιμον ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἢ τέλος εἰς τὰς ἐμπορικὰς δίκας. Εἰς τὸν ἀγόντα τὴν δίκην ἐδίδετο προθεσμία πρὸς ἐξόφλησιν, ἥτις ἠδύνατο νὰ παραταθῇ δι' ἀμοιβαίας συγκαταθέσεις καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ μαρτύρων. Ἐν περιπτώσει ὑπερημερίας τοῦ ὀφειλέτου ἐγίνετο ἡ ἐνεχυρίασις, ἤτοι ἡ κατάληψις τῶν ἐπιδικασθέντων εἰς τὸν δανειστὴν κτημάτων καὶ ἡ ἐγκάθειρξις αὐτοῦ εἰς τὸ δεσμωτήριον. Ἡ τοιαύτη ποινὴ τοῦ δεσμωτηρίου ὑφίστατο ἐν Ἀθήναις ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὁ Σόλων ὅμως ἠκύρωσε τὴν αὐστηρὰν αὐτὴν τοῦ νόμου διάταξιν. Ἔκτοτε δὲ μόνον οἱ ὀφειλέται καὶ οἱ ἐνοικιασταὶ τοῦ δημοσίου ἐπετρέπετο νὰ ῥιφῶσι εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἄνευ μὲν δίκης, ἀλλὰ κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ τοιῆραρχοι, ἐὰν παρημέλουν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων των, κατεδικάζοντο εἰς τὴν ποινὴν τοῦ δεσμωτηρίου ὑπὸ τῶν Ἀποστολέων. Ὡς ἐπιβάρυνσις τῆς ποινῆς ἐθεωρεῖτο τὸ δεσμωτήριον ἐπὶ δημοσίων Γραφῶν καὶ ἐπεβάλλετο πολλάκις ὡς προστίμημα. Ὅτε οἱ ἀντίταλοι τοῦ Μιλτιάδου, ἰδίως δὲ οἱ Ἀλκμαιωνίδαι καὶ ὁ Ξάνθιππος τὸν κατηγόρησαν, ὅτι ἐξηπάτα τὸν Δῆμον, καταχρώμενος τῆς ἐμπιστοσύνης του, κατώρθωσαν νὰ καταδικασθῇ οὗτος εἰς πρόστιμον 50 ταλάντων. Ἀδυνατῶν ὁ Μιλτιάδης νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο ἐφυλακίσθη καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς (Πλατ. Γορ. 516). Δὲν ἠδύνατο ὅμως πολίτης νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἂν εἶχε τρεῖς ἐγγυητάς, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς περιπτώσεις τῆς ποινικῆς διαδικασίας ἡ ἐγγύησις αὕτη τὸν ἀπήλαττε τῆς φυλακίσεως. Τὸ δεσμωτήριον ἐχρησίμευε καὶ ὡς φυλακὴ καὶ ὡς τόπος ἐκτελέσεως πασῶν τῶν ποινῶν καὶ αὐτῆς τοῦ κωνείου. Ἐκτελεῖτο τῶν ποινῶν ἦσαν οἱ δημόσιοι δοῦλοι καὶ οἱ τοξόται.

ΑΔΟΞΟΝ ΤΕΛΟΣ.— Χαῖρε πεσοῦσα Μεγαλειότης! Τὸ αἷμα τῶν ὁμογενῶν μας μὲ τὸ ὁποῖον ἔβρεξε τὸ ἔδαφος τῆς ἐπικρατείας του καὶ τῆς Μακεδονίας μας, οἱ διωγμοί, αἱ δηώσεις, τὰ ψησίματα τῶν ζωντανῶν παπάδων μας, δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ βαρύνουν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ αἱμοσταγοῦς Τσάρου πασῶν τῶν Βουλγαριῶν. Ὁ ἄλλοτε χανσθενὴς Τσαρίσσος ὑπέστη νευρωσὴν διατάραξιν καὶ ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς πατρίδος του, ὅπου ἐσχηματίσθη μία δημοκρατικὴ κυβέρνησις, διὰ λουτρά. Ποῖος ποταμὸς εἶναι δυνατὸν νὰ ξεπλύνῃ τὴν φασμακωμένη ψυχή του.

Κοῦφια πέφτουν τουφέκι' ἀπ' ἀνάρια
καὶ στοῦ Σύρτση τὶς ράχες βοΐζουν·
μαζωμένα εἶν' ἐκεῖ παλικάρια
ποῦ τὰ πεῦκα βογγάνε καὶ τρίζουν.

Ἀπὸ ξένα λημέρια ἀνταμώνουν
σ' ἐρμοκκλήσι ἐλάγναντο ράχης,
σ' ἕνα μνῆμα βατόκλαρα στρώνουν
κι ἀνδρειᾶς λέν τραγούδια καὶ μάχης.

Χύθη ὁ ἥλιος· ἡ πάχνη διαλυέται,
ἡ αὐγὴ σὰν τὴ νιότη γελάει·
σὰν πουλιοῦ ξεσυρμὰδ' ἀγριεύεται
ἀπ' τὰ φύλλα τ' ἀγέρι, ἂν περνᾷ.

Σὲ δροσιᾶς μιλὲς στάλες σκορπιῶνταν
μ' ἀντελιάδα σὲ μύριες· ἀγνάντια
ἂν ἡ χλόη σὲ φύσημα ἐσειόνταν,
λὲς καὶ χίλια νὰ ἐτρέμαν διαμάντια.

Ξενοιαστὰ τὰ κλεφτόπουλα πδᾶνε,
τὸ λιθάρι ἄλλοι ρίχνουν ομιά της·
σ' ἀργυρά τους τσαπράζια βροντᾶνε
τὰ χρυσὰ κρεμαστὰ χαϊμαλιά τους.

Ρουαλιοῦ ἐξημέρωνε μέρα,
ποὺ στὸν κάτω οἱ ψυχὲς κόσμο κλειόνται·
μὰ στοῦ Γεώργου τὸν τάφο μητέρα
δὲ στενάζει· τραγούδι' ἀγρικιόνται.

Σταυραδέρφια στὸ χρόνο περνᾶνε,
ὅταν χλιαίνει τὸ χιόνι καὶ λιώνει·
τ' ἄρματά τους σὲ πεῦκο κρεμᾶνε,
ποὺ τὸν ἔρημο τάφο του ἰσκιώνει

Δὲν τὸν κλαῖν τραγουδᾶνε τὴ μάχη.
ποὺ σκοτώθη, καὶ ρίχνουν λουλούδια.
Μόνη ὁ κλέφτης τιμὴ θέλει νἆχῃ,
σὰν χαθῇ, νὰ τοῦ βγάλουν τραγούδια.

Ἐκεῖ ἄκουζ τὸ τουφέκι νὰ πέφτῃ,
νὰ βογγοῦν ρεματιὲς στὴ βοή του·
τέτοια δίνουν τιμὴ σὲ κάθε κλέφτη,
τί ἀπὸ μὰ ἄνοιξη ἀρχίζει ἡ ζωή του

Ἐχαμόγερνε ὁ ἥλιος τὸ βράδυ,
τὰ πουλιὰ εἰς τὴν ἔρημο σιγοῦσαν·
μιᾶς φλογέρας βοσκοῦ στὸ λιβάδι
τὰ λαλήματ' ἀκόμη ἀντηχοῦσαν.

Τὰ κλεφτόπουλα γύρω καθίζουν,
γιὰ τὸ Γεῶργο νὰ λέν ἀρχινᾶνε,
μὰ τὰ μάτια τοῦ Λάμπρου δακρύζουν,
βουρκωμένα στὸ μνῆμα γυρνᾶνε.

— « Μ' ἀπιστιὰ τὸν σκοτώσαν!· » τοὺς λέει·
« στὸ δεξί μ' ἐρωτεύθη τὸ πλάϊ! · »
— « Λάμπρο, τέρ μας! · » τοῦ λέν κι αὐτὸς κλαίει,
καὶ μὲ πόνο ψυχῆς ἀρχινάει :

« Τοῦ Μαγιοῦ γλυκοχάραζ' ἡ Πούλια,
μελιχρὸ τὸ φεγγάρι ἐφαινόνταν·
πουρπουλίζαν στὰ φύλλα ἀγριοπούλια
καὶ στοὺς κάμπους ἡ πάχνη ἀπλωνόνταν.

« Μ' ἕνα ὄνειρο ὁ Γεῶργος ξυπνάει,
συμφορὰ σὰ νὰ γνώρισε ὁ νοῦς του·
μ' ἔγνοιες μύριες τὸ νοῦ του σκορπάει,
μὰ κρυμμένους κρατεῖ τοὺς σκοπούς του.

« Λέν, παιδιά, τὸ σφαχτὸ πρὶν τὸ σφάξουν,
πῶς τὸ μαῦρο τὸ Χάρο γνωρίζει,
καὶ τὴν ὥρα μαχαῖρι ποῦ ἀδράξουν,
δὲν τηγαίνει· νοιασμένο μουγκρίζει.

« Ἔτσι ὁ νοῦς του, νοιασμένος, γυρνοῦσε,
κι ἂν τὸν εἶχε ἡ ἀνδρεία γιὰ παίνια,
τώρα φύλλο τ' ἀγέρι ἂν κινοῦσε,
σ' ἄρματά του γυρνοῦσε τὴν ἔννοια.

« Νά, στὴ βίγλα ἕνας γέρος καὶ φτάνει·
μὲ τὸ Γεῶργο ζητεῖ νὰ μιλήσῃ!
— « Πάει ἡ Χάϊδω, τοῦ λέει, νὰ λευκάνῃ
καὶ μηνάει ν' ἀνταμῶστε στὴ βρύση ».

« Ψαχτὸ μάτι σ' ἐκεῖνον καρφώνει·
— « Ποῦ τὴν εἶδες τὴ Χαΐδω; » ρωτάει.
— « Τὸ νυχτόσκαρο μ' εὗρε σ' ἀλώνι,
στὸ νερὸ ποῦ περνοῦσε νὰ πάρῃ ».

« Γιὰ τὸν κόπο μαντῆλι μοῦ γνέθει,
τί ἀπὸ λάδι τὴν ἔχω παιδί μου·
καὶ σοῦ εἶπα ὅ,τι αὐτὴ μοῦ ἐμμιστεύθη,
ἔτσι ἀκρίματη νἆν' ἡ ψυχή μου ».

« Προῦ χαθῇ τ' αὐγινὸ ἀκόμα ἀστέρι,
προῦ τὰ λάφια νὰ βγοῦν νὰ βοσκήσουν,
ροδολάμε· κ' ἐμπρὸς σὲ καρτέρι
τὰ σκυλιὰ μᾶς φυλᾶν νὰ χτυπήσουν!

« Στὸ πετρόρρεμ' ἀπ' ἔξω, θυμοῦμαι,
ποῦ τὸν τόπο πλατάνια τὸν κρύφτουν,
ποδοβόλημα, λάφιασμ' ἀκοῦμε. . . .
Δὲν τ' ἀκούσαμ' ἀκόμη καὶ ρίχτουν.

« Φωτιὰ ἐμεῖς, φωτιὰ ἐκεῖνοι, κι' ἐρρίχτη.
« Τὸ σπαθί σου, μοῦ λέει, κι' ἐμπρὸς ἔλα! · »
Κι ὁ κιπνὸς τῆς μπαρούτης τὸν κρύφτει
μ' ἀναφτὴ στὴ φωτιὰ φουσταέλλα.

« Δύο κάτω νεκροὺς δρασκελάει,
κ' οἱ λοιποὶ στὴ φευγάλα γλυτώνουν!
Μὰ δυὸ βόλια στὰ στήθη ἀγριωκάει
κι' ἀρχινοῦν τὴν καρδιὰ νὰ κρυώνουν.

« Τὶς πληγὲς μὲ μαντῆλι τοῦ δένω,
μὰ οἱ πληγές του τὸ αἷμά του χύνουν·
« Λάμπρο! μοῦ εἶπε, καϋμένε, πεθαίνω!
Ἄχ! Τὰ βόλια στὸ Χάρο μὲ δίνουν ».

« Γ' ἄρματά μου σύ, Λάμπρο μου, νἄχῃς.
Πὲς τῆς Χάϊδως, ἡ δόλια μὴν κλάψῃ!
Στὸ ἐρμοκκλῆσι ἂν ἔρθῃ τῆς ράχης,
εἰς τὸ μνῆμα κεφὶ νὰ μ' ἀνάψῃ.

« Πὲς καϋμένε! . . . Δὲ μ' ἄφισ' ἡ Μοῖρα ».
τοῦτο πρόφθασε κ' εἶπε καὶ σβύνει·
βαρὺ τότε κουφάρι τὸν πῆρα
καὶ στὴν ἄκρη τὸν θάψαμ' ἐκεῖνη! »

Παύει ὁ Λάμπρος, κ' εὐθὺς σηκωθῆκαν,
τὰ τουφέκια στὸ μνῆμα ἐτινάξαν·
τὸ φιλί χωρισμοῦ φιληθῆκαν
κι ἀπὸ κεῖ στὰ βουνὰ νοις πετάξαν.

Τοῦ Βαλαβάνη λίγα ποιήματα εἶναι δημοσιευμένα. Τέσσερα πέντε. Τουλάχιστο τόσα ξέρω ἐγώ. Κάποτε, ὁ ἀνεψιός του, ὁ μακαρίτης Γεώργιος Βαλαβάνης, ποῦ καταγινότανε κι αὐτὸς μὲ τὰ Γράμματα, ἔλεγε πὼς θὰ ἐκδώσῃ ὅλα τὰ ποιήματα τοῦ θειοῦ του. Μὰ τὸ ἔλεγε μόνο, χωρὶς νὰ τ' ἀποφασίζῃ. Κ' ἔτσι, ἴσως νὰ χαθοῦν γιὰ πάντα, ποιήματα, ποὺ μπορεῖ νάναι καλύτερα κι ἀπὸ τὸν « Τάφο τοῦ Κλέφτη ». Τουλάχιστο ἔχουμε κάθε δικαίωμα νὰ τὸ ὑποθέτουμε αὐτό, ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψη μας τὸ ἄλλο ποίημά του, «Τὸ ὄνειρό μου», ποὺ ἠμπορεῖ ἀξιόλογα νὰ σταθῇ πλάϊ μὲ τὸ παραπάνω. Πὼς εἶτανε ποιητὴς ἀληθινὸς καὶ μὲ ἀξία, τὸ δείχνουνε καὶ τὰ ποιήματά του ἀκόμα, τὰ γραμμένα σὲ καθαρεύουσα. Μ' ὅλο τὸ ψόφιο τῆς γλώσσας, δὲ λείπει ἡ ζωντάνια ἀπ' αὐτά!

Θὰ παρακαλέσω, ἀπὸ αὐτὴ ἐδῶ τὴ στήλη, ὅσοι κατέχουν πληροφορίες του βιογραφικὲς ἢ κι ἀγέκδοτά του ποιήματα, νὰ τὰ στείλουν στὴν «Εἰκονογραφημένη». Δὲν ἀξίζει αὔριο, ποὺ θἀρθῇ ἡ ὥρα νὰ γίνῃ κάποια σοβαρὴ γραμματολογικὴ ἐργασία πάνω στὴ νεώτερη φιλολογία μας, νὰ ὑπάρχουν τόσο πενιχρὲς πληροφορίες γιὰ ἕναν ἀληθινὸ ποιητή.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ: Η ΧΡΥΣΟΚΑΣΤΡΙΩΤΙΣΣΑ

Μικρὰ ἦτο ἡ ἐκκλησία, μικρὰ ἡ λατρευομένη εἰκὼν καὶ Παναγίτσα, χαϊδευτικὰ κάπως, ἔλεγεν ὁ λαὸς καὶ τὸν ναὸν καὶ τὸ εἰκόνισμα. Ἡ φήμη του ὅμως ἦτο παναθηναϊκὴ καὶ ὅταν κατὰ τὴν Ἀπόδοσιν τῆς Κοιμήσεως, τὰ τοπικώτατα Ἐννιάμερα, ἐγίνετο ἡ περιφορὰ τῆς εἰκόνος πέριξ τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηνῶν, μόνον οἱ ἑτοιμοθάνατοι δὲν ἠκολούθουν εἰς τὴν λιτανείαν αὐτήν.

Τὰ τοιχώματα τοῦ ναΐσκου αὐτοῦ ἐκοσμοῦντο ἕως ἐπάνω μὲ θρησκευτικὰς συνθέσεις παλαιοτάτας, αἵτινες ἀτυχῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκοπανίσθησαν καὶ οἱ τοῖχοι ἐπεχρίσθησαν διὰ νὰ λάβῃ τὸ ἐπαυξηθὲν καὶ παραμορφωθὲν οἰκοδόμημα ὕφος αἰθούσης ὀψιπλούτου.

Σήμερα λέγεται ἀκόμη Χρυσοκαστριώτισσα, ἀλλὰ Παναγίτσα κάνεις δὲν τὴν λέγει πλέον, καίτοι ἡ εἰκὼν της, ἂν εἶνε καὶ αὐτὴ ἡ παλαιά, ἐξακολουθεῖ νὰ θαυματουργῇ εἰς τὰς ἀσθενείας τῶν μικρῶν παιδιῶν.

Δὲν ἐμορφώθη εἰσέτι ὁριστικὴ γνώμη περὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ὀνόματος τῆς Χρυσοκαστριώτισσας αὐτῆς. Εἰς τὸ κτίριον ἢ εἰς τὴν εἰκόνα ὀφείλεται τὸ ὄνομά της; Ἡ γνώμη ὅτι ὀφείλεται εἰς τὸ κτίριον στηρίζεται εἰς τὴν τοποθεσίαν του ὑπὸ τοὺς βορείους βράχους τῆς Ἀκροπόλεως, ὑπῆρχον ὅμως καὶ ἄλλαι ἐκκλησίαι πλησιέστερον τοῦ Κάστρου κείμεναι.

Ἡ γνώμη ὅτι τὸ ὄνομα σχετίζεται πρὸς ἰδιοκτήτην ἢ κτήτορα Καστριώτην ἀποκλείεται, κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι, κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους, Καστριῶται ὠνομάζοντο εἰς τὰς Ἀθήνας μόνον οἱ ἀπ' αἰώνων Τοῦρκοι κάτοικοι τῆς Ἀκροπόλεως.

Τὸ ὄνομα λοιπὸν ὀφείλεται μᾶλλον εἰς τὴν εἰκόνα. Τὸ προτασσόμενον εἰς τὴν παρωνυμίαν ***Χρυσό***, ἐσυνειθίζετο εἰς τὰς Ἀθήνας προκειμένου περὶ τῆς Παναγίας.

Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν τὸ ὄνομα φαίνεται ὅτι ἐδόθη εἰς τὴν εἰκόνα, διότι εἶχε τὸν τύπον τῆς Παναγίας τοῦ Παρθενῶνος τῆς Ἀθηνηθίτισσας — ἢ σωζομένη σήμερον εἰκὼν δὲν τὸν ἔχει — εἰς τὴν δύναμιν δὲ τῆς εἰκόνος τῆς παλαιᾶς ἢ καὶ τῆς μεταγενεστέρας, ἀποδίδεται καὶ τὸ θαῦμα, ὅτι πολλὰ γυναικόπαιδα, πολιορκούμενα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐκρημνίσθησαν κάτω διὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ καὶ μὲ τὴν βοήθειάν της ἐσώθησαν, χωρὶς νὰ πάθουν τίποτε.

Ἐπίσης ἀποδίδεται τὸ θαῦμα, ὅτι ἀπὸ τοῦ 1822 μέχρι τοῦ 1826, ὅτε ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἦτο ἀπηλλαγμένη τῶν Τούρκων, τρεῖς φορὲς μετέφερον τὴν Παναγίτσαν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ τρεῖς εὑρέθη αὐτὴ πάλιν κάτω εἰς τὸν ναόν της. Καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ τὴν ἀφισουν πλέον ἐκεῖ. Τὸ λεγόμενον ὅτι τὸ καντῆλι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Παρθενῶνος, ἀρχαῖον καὶ χρυσοῦν, εἶχε μεταφερθῆ εἰς τὴν Χρυσοκαστριώτισσαν μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Παρθενῶνος παρὰ τῶν Φράγκων τῷ 1204, δὲν ἔχει μέχρι τοῦδε οὔτε τῆς πιθανότητος τὰ στοιχεῖα.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: "Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΚΛΕΦΤΗ,,

Στὴν τελευταία Νεοελληνικὴ Ἀνθολογία, ποὺ ἐβγῆκε τὸ 1910, καὶ μάλιστα ἀπὸ ποιητὴ τὸν κ. Ἰ. Πολέμη, μὲ τὸν τίτλο «Λύρα», δὲν ὑπάρχει τόνομα τοῦ Δημοσθένη Βαλαβάνη. Κι' ὅμως ἕως τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τόνομα τοῦ Βαλαβάνη ἀπὸ καμμιὰ νεοελληνικὴ ἀνθολογία δὲν ἔλειψε, οὔτε ἀπὸ τὶς πιὸ λαϊκές, ἀπὸ ἐκεῖνες δηλ. ποὺ ἔθγαιναν γιὰ νὰ διαβάζωνται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ ἐρωτευμένα μοδιστρόνια καὶ ἀπὸ μεραλῆδες κανταδόρους τῶν συνοικιῶν. Τὸν ἀγνοοῦσε ὁ κ. Πολέμης τὸν ποιητὴ Βαλαβάνη ἢ τὸν ἐγνώριζε, μὰ δὲν τὸν ἔκρινε ἄξιο διὰ τὸ ποιητικό του πάνθεο;

Κι' ὅμως. Ὁ «***Τάφος τοῦ Κλέφτη***» εἶνε, γιὰ μένα τουλάχιστο, ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ διαλεχτὰ στολίδια τοῦ νεοελληνικοῦ Παρνασσοῦ. Καὶ μονάχα αὐτὸν νὰ ἔγραφε ὁ Βαλαβάνης, θἄπαιρνε τὴ θέση του τὴν ξεχωριστὴ καὶ τὴν τιμητική. Μήπως ὁ Γεράσιμος Μαυρογιάννης, μ' ἕνα μοναχὸ ποίημά του, μὲ τὸν «Ναύτη τοῦ Ἰονίου», δὲν ἐξασφάλισε γιὰ πάντα τὴ θέση του; Ὁ «Ναύτης τοῦ Ἰονίου» θὰ προσέχεται πάντα ἀπὸ ἐκείνους ποὺ παρακολουθοῦν μὲ ἀγάπη τὴν ἐξέλιξη τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας καὶ ἡ γλῶσσά του θὰ θαυμάζεται ὡς καθολοκληρίαν ἀψεγάδιαστη, ὅταν μάλιστα θ' ἀναλογίζεται κανείς, πῶς τὸ ποίημα αὐτὸ ἐγράφηκε σ' ἐποχή, ποὺ ἀκόμη δὲν εἶχε καλλιεργηθεῖ, ὅπως σήμερα, ἡ δημοτικὴ γλῶσσα.

Πολὺ ἀνωτέρος του, ἀπὸ κάθε ἄποψη, εἶναι ὁ «***Τάφος τοῦ Κλέφτη***». Ἀνώτερός του σὲ ὅλα. Καὶ στὴ γλῶσσα καὶ στὸ στίχο καὶ γενικὰ σὲ ὅλα, εἴταμε. Ἡ ψυχή του εἶναι ψυχὴ Ἑλληνική, καθάρια, ρουμελιώτικη ψυχή. Ξεγελιέται καὶ θαρρεῖ κανείς, πὼς ἀρματωλὸς τῶγραψε ἢ πὼς ὁ ποιητὴς του ἔζησε χρόνια καὶ χρόνια σιμά τους. Κι' ὅμως, ὁ ποιητὴς του, ποὺ πέθανε νεώτατος, εἴκοσι πέντε χρόνων, ἀπὸ κακ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝΟΣ ΠΡΟΣ ΟΡΘΟΤΕΡΑΝ ΚΑΙ ΕΠΙΕΙΚΕΣΤΕΡΑΝ ΚΡΙΣΙΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΥΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

— Συνέχεια από τὸ προηγούμενον τεῦχος —

Το χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος εἶνε ἐκεῖνο, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος διὰ τῆς δουλείας σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου κατεβλήθη. Ἡ Ἱστορία δὲν εὑρίσκει τι ἀξιοσημείωτον κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἐκτὸς παραδειγμάτων τῶν φοβερωτάτων καταπιέσεων. Αἱ ὀλίγαι σχολαί, αἱ ὁποῖαι τῇδε κἀκεῖσε εἶχον ἰδρυθῇ, ἦσαν πολὺ ἀτελεῖς· ἡ μέθοδος τῶν διδασκάλων ἦτο ὁ σχολαστικισμός, κατ' ἀκολουθίαν δὲ αἱ ἀναμενόμεναι πρόοδοι δὲν ἀνταπεκρίνοντο ποσῶς πρὸς τὸν ἐνθουσιασμὸν Ἔθνους, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὁ ζῆλος πρὸς τὴν μάθησιν οὐδόλως ἀπεσβέσθη, καίτοι εἶχε παύση ἡ πολιτικὴ ὕπαρξις τῆς Ἑλλάδος.

Τὰς καταπιέσεις μετεχειρίζετο ὁ τύραννος ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ κλήρου ὡς μέσον, ἵνα κρατῇ τὸν λαὸν ἐν τῇ ἀμαθείᾳ. Ἤδη πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ κληρικοὶ ἦσαν οἱ καταστροφεῖς τοῦ Ἔθνους. Κατεδίωκον τοὺς ὀλίγους πεπαιδευμένους, ὡς ἐπικινδύνους εἰς αὐτούς, κατηγόρουν αὐτοὺς παρὰ τῷ λαῷ ὡς ἀθεΐστας, ἐχάλκευον ῥᾳδιουργίας παρὰ τῷ Σουλτάνῳ καὶ διετρέφοντο ὡς κηφῆνες ἐκ τοῦ ἰδρῶτος τοῦ λαοῦ. Ἤδη κατὰ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ***Ἀθανάσιος ὁ Πάριος,*** καθηγητὴς ἐν Χίῳ, ἐξέδωκε βιβλίαριον, ἐν ᾧ νουθετεῖ τοὺς Ἕλληνας καὶ συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ ἀπομακρύνωσι τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ μὴ πέμπωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς ξένα Πανεπιστήμια. Διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ προσεπάθει νὰ δείξῃ ὅτι αὕτη ἦτο κατὰ τῆς θρησκείας. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἔλεγεν ὁ Βαρθόλδης ἐν τῇ περιηγήσει του ἐν Ἑλλάδι: «Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἶνε ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης».

Πόσον ἀνόητος ἦτο Ἀθανάσιος ὁ Πάριος συμβουλεύων τοὺς Ἕλληνας τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς φιλοσοφίας! Δὲν ὑπῆρχε τοιαύτη ἐν Ἑλλάδι!

Ὁ κλῆρος δὲν ἠνείχετο τὴν εἰσαγωγὴν ξένων γλωσσῶν· ἤθελε μόνον τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν, καὶ μάλιστα καὶ ταύτην προσεπάθει νὰ περιορίσῃ εἰς ἑαυτόν. Οὔτε Ἡρόδοτος, οὔτε Θουκυδίδης, οὔτε Ξενοφῶν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὰ σχολεῖα. Τὴν γλῶσσαν ἔπρεπε, κατὰ τὸν Ἀθανάσιον, νὰ διδάξωσιν ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Γρηγόριος.

Δὲν ἀγνοῶ, ὅτι ὑπῆρχον κληρικοί τινες φροντίζοντες διὰ τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ τοῦ λαοῦ, ὅπως κατὰ τὰς παρελθούσας ἑκατονταετηρίδας καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων δύναται νὰ ὀνομάσῃ τις κατ' ἐξοχὴν τὸν ***Ἰγνάτιον,*** πρώην Μητροπολίτην Βλαχίας καὶ Μολδαβίας. Καὶ ὁ ***Διονύσιος,*** Μητροπολίτης Ἐφέσου, ἐφρόντιζεν ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ αὐτοῦ διὰ τὰς σχολάς, ἅμα γενόμενος Μητροπολίτης. Ὁμοίως ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μηθύμνης, ἐπὶ τῆς Λέσβου, ἵδρυσε σχολὴν ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ καὶ ὑπῆρξε μαθητὴς αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐκεῖ, πεντηκοντούτης ἤδη. Τὰ παραδείγματα ὅμως ταῦτα δὲν ἀποδεικνύουσιν ὅτι σύμπας ὁ κλῆρος ἦτο χρηστός.

Παρὰ πάντα ταῦτα εἶχε τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἐθνικήν τινα ὑπερηφανίαν, γενναίαν μέν, ὠφελίμου ὅμως ἐπιδράσεως· ἕκαστος ἐφαντάζετο ἑαυτὸν καταγόμενον ἀπὸ περίφημόν τινα ἄνδρα τῆς ἀρχαιότητος. Διὰ ταύτης τῆς ὑπερηφανίας διετηρήθη καὶ ἡ γλῶσσα παρὰ τῷ λαῷ καὶ κατωρθώθη νὰ μὴ ἀποπνιγῇ καὶ τῆς ἀνευματικῆς καὶ τῆς κοσμικῆς κατευθύνσεως ὁ σπινθὴρ διὰ τὴν μάθησιν. Καὶ τὰ κοινὰ ἔτι ὀνόματα δὲν ἦσαν πλέον ἀγαπητά, ἕκαστος δὲ Ἕλλην ἠσχύνετο ἔχων ἄλλο ἢ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ ἔδιδεν ἕνεκα τούτου εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸ ὄνομα τῶν νομιζομένων προγόνων· ὁ εἷς ὠνόμαζε αὐτὸν Θεμιστοκλέα, ὁ ἄλλος Ἀχιλλέα, Ἐπαμεινώνδαν κ. τ. λ.

Καὶ εἰς τὰ σχολεῖα ἐλάμβανον οἱ μαθηταὶ τοιαῦτα ὀνόματα. Τοῦτο ἀτήρεσκεν εἰς τὸν κλῆρον καὶ προσεπάθει νὰ τὸ περιορίζῃ. Ὁ Πατριάρχης ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι ὥρισαν τιμωρίαν διὰ τοῦτο, ἄνευ ἀποτελέσματος ὅμως. Ἀρκοῦμαι νὰ παραθέσω μόνον ἓν παράδειγμα. Ἐν Σμύρνῃ πατὴρ τις ἐπεθύμει νὰ δώσῃ τῷ τέκνῳ αὐτοῦ τὸ ὄνομα Ἐπαμεινώνδας καὶ παρεκάλεσε τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Σμύρνης νὰ βαπτίσῃ αὐτὸ οὕτω. Οὗτος ὅμως ἀπήντησεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶχεν ἅγιον Ἐπαμεινώνδαν καὶ ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ τοιοῦτον ὄνομα εἰς τὸ τέκνον αὐτοῦ. Ὁ πατὴρ ἐπέμενε καὶ προϋτίμησε νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ καὶ νὰ βαπτισθῇ τὸ τέκνον του. Τὸ παιδίον ἔμεινεν ὀκτὼ ἔτη ἀβάπτιστον, καίτοι ὑπάρχει συνήθεια ἐν Ἑλλάδι νὰ βαπτίζωνται τὰ παιδία ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν, ἐὰν μὴ ὑπάρχῃ κίνδυνός τις. Μετὰ ὀκτὼ ἔτη μετέβη ὁ πατὴρ μετὰ τοῦ παιδίου εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν καὶ φιλοδωρήσας ἐκεῖ ἱερέα τινὰ ἐβάπτισε τὸν υἱὸν Ἐπαμεινώνδαν.

Ἀφ' ἑτέρου ἦσαν καὶ οἱ Φαναριῶται κατὰ τῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ, τὸ μὲν δι' ἰδιοτέλειαν καὶ συμφέρον, τὸ δὲ διότι αὐτοί, ὡς μεσάζον στοιχεῖον μεταξὺ τοῦ τυράννου καὶ τοῦ λαοῦ, ἔπρεπε μᾶλλον δι' ἐκεῖνον νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ εἶνε πρόθυμοι, ἐὰν ἄλλως ἤθελον νὰ διαφεύγωσι τὴν ἐκδίκησιν αὐτοῦ. Εὐγενῆ ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ π. χ. ὁ ***Μαυροκορδάτος*** καί τινες ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἐσημειώθησαν, ὅπως καὶ ἡ εὐγενὴς οἰκογένεια τῶν ***Μουρούζη,*** εἰς ἣν τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος πολλὰ ὀφείλει, ἡ ὁποία ὅμως τώρα σχεδὸν δὲν ὑπάρχει.

Ἐκτὸς τῶν Φαναριωτῶν τούτων, κατὰ πάντος ἀγαθοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἦσαν καὶ οἱ ***Κοτζαμπάσηδες.*** Οὗτοι ἦσαν προϋχοντες τῶν πόλεων καὶ χωρίων, προσεπάθουν δὲ διὰ μονοπωλίου, προδοσιῶν καὶ ἁρπαγῶν, νὰ πλουτίζωνται εἰς βάρος τοῦ Ἔθνους αὐτῶν, καὶ, ἀφροντιστοῦντες διὰ τὸ ἀγαθὸν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ἔχαιρον διὰ τὸ ἄθλιον προνόμιόν των. Παρ' Ἔθνει, τὸ ὁποῖον ἐστέναζεν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς φριχωδεστάτης τυραννίας, ὑπάρχουσι πάντοτε ἄνθρωποι, προσφεύγοντες εἰς ταπεινότητας. Πῶς θὰ ἀνέμενέ τις ἡ Ἑλλὰς μόνη νὰ ἀποτελέσῃ ἐξαίρεσιν;

Ἐπιθυμοῦμεν τώρα νὰ σαφηνίσωμεν τὰς προόδους, τὰς ὁποίας ἐπετέλεσεν ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς προηγουμένης ἑκατονταετηρίδος μέχρι τοῦδε.

Ἡ ἔμφυτος καταφρόνησις τῶν Τούρκων πρὸς πᾶν μὴ Μουσουλμανικόν, ἡ πεποίθησις, ὅτι αἱ βάσεις καὶ αἱ ἐντολαὶ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ἔπρεπε νὰ τηρηθῶσιν αὐστηρῶς καὶ ἀναλλοιώτως, εἶνε τὰ αἴτια, διὰ τὰ ὁποῖα οἱ Τοῦρκοι ἔμειναν ἐν τῇ κτηνωδίᾳ καὶ τῷ βαρβαρισμῷ αὐτῶν, καὶ δι' ἃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καταστρέφονται. Τὸ μὲν παρέσυρεν αὐτοὺς ἡ δεισιδαιμονία τόσον μακράν, ὥστε αὐτοὶ ὀνομάζουσιν ἀπίστους πάντας τοὺς μὴ ὁμοπίστους, δὲν παραδέχονται αὐτοὺς ὡς ἀνθρώπους, δίδοντες εἰς αὐτοὺς τὸ ὄνομα εὐτελῶν ζώων, κυνῶν, χοίρων, ὄνων κ. τ. τ. Τὸ δὲ κατώρθωσεν ἡ ἀλαζονεία αὐτῶν, ὥστε νὰ μένωσι τυφλοὶ πρὸ τῶν προόδων τῶν γειτόνων καὶ τῶν πεφωτισμένων τῆς Εὐρώπης Ἐθνῶν, φανταζόμενοι ὅτι ἵστανται εἰς τὴν κορυφὴν τῆς σοφίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀκριβῶς τοῦτο εἶνε καὶ ἡ αἰτία, δι' ἣν ὑπολαμβάνουσι τὴν μόρφωσιν ἄλλων ἐθνῶν ἐπιβλαβῆ διὰ τὰ ἤθη, καὶ τὴν μίμησιν καλῶν θεσμῶν καὶ ἕξεων ὡς ταπεινοτικὴν καὶ μιαράν. Τὸ δεινότερον εἶνε ὅτι τὸ Ἔθνος ἐπιθυμεῖ νὰ προφυλάττῃ αὐτὸ ὁ Οὐρανὸς ἀπὸ ξένα ἤθη, καὶ ἡ Τουρκικὴ διοίκησις, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ Εὐρωπαϊκαὶ διοικήσεις προσπαθοῦσι νὰ διαδίδωσι τέχνας καὶ ἐπιστήμας μεταξὺ τῶν λαῶν αὐτῶν, νὰ παραμελῇ τοῦτο καὶ νὰ περιφρονῇ πάντα τρόπον πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ὑπηκόων αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ὁ χθεσινὸς κρεοπώλης ὑψοῦται εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μ. Βεζύρου, καὶ τὸν σημερινὸν ἀχθοφόρον βλέπει τις αὔριον περιβαλλόμενον τὸ ἀξίωμα τοῦ Ῥαΐς ἐφένδη καὶ ἀναλαμβάνοντα τὸ πρόσωπον μεγάλου πολιτικοῦ! — Καὶ ἐὰν τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἐφ' οὗ ἐρρίφθη τὸ τέρας τοῦτο τῆς Φύσεως, ἀφαιρέσαν τὴν πολιτικὴν του ὕπαρξιν, ἀνέδειξεν ἄνδρας μεγάλους, οὐχὶ ἀναξίους τῶν προγόνων του, καὶ ἤδη πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ἐπετέλεσε μεγάλας προόδους εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἔμειναν οἱ βάρβαροι ὅμως πάντοτε, ὡς οἱ χοῖροι ἐν τῷ βορβόρῳ αὐτῶν, καὶ δύναταί τις ἀληθῶς νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ παλαιὸν περίφημον ῥητὸν ***«ὁ λαὸς νίοθετεῖ τὰ ἤθη τοῦ ἄρχοντος αὐτοῦ»,*** δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Πολλοὶ ἐχθροὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἤθελον νὰ παραστήσωσιν, ὅτι ἡ ἁγία ἐπιχείρησις τῶν Ἑλλήνων ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, διότι πρότερον, πρὸ ἑκατονταετηρίδος παρημελήθη. Ἐὰν ὅμως οὗτοι ῥίψωσιν ἓν μόνον βλέμμα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν, ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ὑποδουλώσεως μέχρι σήμερον, θὰ κρίνωσι βεβαίως μετροπαθέστερον περὶ αὐτῶν. Ἀφ' οὗ ἡ Ὀθωμανικὴ δυναστεία ἀνυψώθη τόσον ἰσχυρά, διεσκόρπισε διὰ τῶν ὅπλων αὐτῆς μέγαν τρόμον εἰς ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ ἤδη ἅπαν τὸ βάρος τῆς δυνάμεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν ἀτυχῶν Ἑλλήνων ἔπεσε, ἐφάνη, ὡς εἰ ἡ ζωὴ ἀπ' αὐτῶν ὑπεχώρει, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἦτο, ὡς εἰπεῖν, ἀπεσθεσμένον ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν ζώντων, ὅπερ εἶνε φυσικὸν ἐπακολούθημα τῆς κατακτήσεως ἑνὸς Ἔθνους, τοῦ ὁποίου οἱ ὑποδουλωταὶ εἶνε τόσον αἱμοδιψεῖς, ὡς οἱ φανατικοὶ Τοῦρκοι.

Τὰ ὅπλα τῶν τυράννων περιήγαγον τὴν ὅλην Ἑλλάδα εἰς τρόμον, κατάπτηξιν καὶ ἀθλιότητα. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παρίδῃ τις ὅτι, καίτοι ἡ ἄλλοτε εὐφυΐα τῶν Ἑλλήνων κατεσκότισεν ἐν τῇ σποδῇ, ὅμως ἐξέλαμπον πολλοὶ σπινθῆρες τῶν ἀρετῶν τῶν ἡρώων καὶ τῆς δόξης τῶν προγόνων αὐτῶν. Ἐὰν τις διέλθῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἔθνους τούτου ἀπὸ τῆς ὑποδουλώσεως αὐτοῦ, θὰ εὕρῃ ὅτι τοῦτο, καίτοι ὑπὸ τὸν σκληροτάτον τῶν ζυγῶν ἐστέναζεν, ὅμως οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν ἀρχαίαν του ἀξίαν, ἔτι δὲ οὐδέποτε ἀπώλεσεν ἐντελῶς τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν ἐκπολιτισμὸν καὶ τὴν ἐλευθερίαν του. Οἱ ὀλίγοι πεπαιδευμένοι αὐτοῦ, οἱ ζῶντες εἰς διαφόρους χρόνους, ἐδίδαξαν διὰ λόγων καὶ συγγραφῶν πάντοτε πρὸς ὄφελος τῆς Ἑλλάδος, καὶ γνωρίζοντες τὰς ἀδυναμίας τοῦ Ἔθνους, ἤλπιζον πάντοτε εἰς τὴν διὰ τῆς Εὐρώπης ἀπελευθέρωσίν των. Ἤδη πρὸ 130 ἐτῶν ἤκμαζε ὁ περίφημος ῥήτωρ ***Μηνιάτης,*** οὗ τὰ κηρύγματα ἤδη πάντες οἱ Ἕλληνες ἀπὸ στήθους γνωρίζουσιν: ***«Ὁ Θεὸς νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς Ἐνετοὺς, ἵνα δυνηθῶσι νὰ διώξωσι τοὺς Τούρκους».*** Καίτοι δὲ ὁ βίος αὐτῶν δὲν ἦτο ἄλλο τι εἰμὴ συνεχὴς ἄλυσις ἀθλιότητος καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν δὲν ἐπήρκουν ἐναντίον τόσον πελωρίου κολοσσοῦ, παρώρμα ὅμως αὐτοὺς συχνὰ ὁ ἔρως τῆς Ἐλευθερίας, ὥστε νὰ παραδλέπωσι τὰς ἀδυναμίας αὐτῶν. Καὶ συχνὰ διὰ τῶν ὅπλων ἐπεχείρησαν νὰ ἀποκτήσωσι τὸ ἀπολεσθὲν δίκαιόν των. Αἱ ἀποτυχοῦσαι προσπάθειαι αὐτῶν δὲν κατέστησαν τοὺς Ἕλληνας τόσον ἀτόλμους, ὥστε νὰ λησμονήσωσι τὴν εὐγενῆ καταγωγήν των. Οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἱ λαβόντες πρὸ τριῶν ἐτῶν πάλιν τὰ ὅπλα, δὲν ἐλησμόνησαν τὰ φοβερὰ ἐπακολουθήματα τῆς πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐξεγέρσεως αὐτῶν. Ἡ ἐκδίκησις ἐξῆφθη ἀκόμη περισσότερον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν τότε, ὅτε τὴν γενικωτέραν σφαγὴν διέφυγον, ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν καὶ πανταχοῦ εὗρον τὰ ὀστᾶ τῶν γονέων αὐτῶν διεσκορπισμένα. Ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληνες εἶδον ἐν τέλει τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ὅτι ἡ δύναμις τῶν Τούρκων καθίσταται καθ' ἑκάστην ἀτονωτέρα καὶ δὲν ἔτρεφον πλέον ἐλπίδα τινά, νὰ ἐλευθερωθῶσι διὰ ξένων ἐθνῶν, ἀνεγνώρισαν ὅτι μόνον διὰ τῆς μορφώσεως ἠδύναντο νὰ τύχωσι τοῦ σκοποῦ των. Ὁ πατριωτισμός, ὁ ὁποῖος εἶνε ὁ ἀνεξίτηλος χαρακτὴρ τῶν Ἑλλήνων, ἐξῆψεν ἐπὶ τέλους τὸ ἱερὸν πῦρ τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Ἐλευθερίας ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Πλούσιοι καὶ πένητες συνεισέφερον, κατὰ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, πρὸς γενικὴν μόρφωσιν τοῦ Ἔθνους. Εἰς πόλεις καὶ κωμοπόλεις ἰδρύθησαν σχολαί*. Πέμπουσι τοὺς νέους εἰς τὴν Εὐρώπην, ἵνα ἐπαναφέρωσι τὸ φῶς τῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν. Οἱ πεπαιδευμένοι προσπαθοῦσι νὰ διορθώσωσι τὴν σημερινὴν γλῶσσαν κατὰ τὴν παλαιὰν καὶ νὰ εἰσαγάγωσι καλλιτέρας μεθόδους εἰς τὰ σχολεῖα. Καθ' ἑκάστην αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταφράσεων ἐκ ξένων βιβλίων ἐν πάσαις ταῖς Ἐπιστήμαις. Ὁ πρόλογος τῶν βιβλίων εἶνε πάντοτε πλούσιος εἰς ἐξέτασιν τοῦ μεταφραστοῦ, τί πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑλλάδος εἶνε ὠφέλιμον, καὶ ἐν τῷ βραχεῖ χρόνῳ τῶν τελευταίων τριάκοντα ἐτῶν ἀνεφάνησαν πλεῖστα μικρὰ συγγράμματα ἀνώνυμα, τυπωθέντα καὶ χειρόγραφα, ἐν οἷς ἱστοροῦνται αἱ ἀπανθρωπίαι τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ διὰ τῶν ὁποίων παρεσκευάζοντο οἱ Ἕλληνες πρὸς λῆψιν τῶν ὅπλων κατὰ τῶν ἑαυτῶν τυράννων. Οἰοσδήποτε τὸν Εὐρωπαῖον, ῥίπτων βλέμμα ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς Ἑλλάδος καὶ ἔχων ἀκριβῆ γνῶσιν ταύτης, δὲν θὰ θελήσῃ πλέον νὰ κατηγορήσῃ τοὺς Ἕλληνας, ὅτι δὲν εἶχον αἰσθανθῇ ἔτι τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν, ἀφ' οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πεπαιδευμένων ἐν Ἑλλάδι ἔτι ἔχει αὐξήσει καὶ τόσον πολλὰ βιβλία ἔχουσι διαδοθῆ. Ἀλλὰ συγχρόνως μετὰ τῶν προόδων τῶν Ἐπιστημῶν ἀρχίζουσιν οἱ χρόνοι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας.

* Ὁ Πουκεβίλ λέγει ἤδη ἐν τέλει τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἰς τὴν ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον περιήγησιν αὐτοῦ: Ἐν Δημητσάνῃ εἶχεν ἰδρυθῆ σχολή, ἡ ὁποία ἠρίθμει περισσοτέρους τῶν 300 μαθητῶν. Ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν Ζατούνῃ ὑπῆρχον πυριτιδοφίλοι καὶ ἤθελον νὰ ἰδρύσωσι χυτήριον ἐν Ζατούνῃ, ὅτε διὰ φιρμανίου τῆς Ὑ. Πύλης διετάχθη ἡ καταστροφὴ τῶν μύλων αὐτῶν.

* *Ἐν Αἰδελβέργῃ τῇ 1 Δεκεμβ. 1822.* ΞΑΝΘΟΣ

(Ἕπεται συνέχεια)

* *Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Ἀπριλίου 1918.*

Ι. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ

* * *

Ο ΦΟΝΗΑΣ

Ἐτὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας ἑτοιμάζει
ὁ κυνηγὸς ὁ γέρος τὸ ντουφέκι του
καὶ σὴ γωνιὰ ὁ γυιός του ἠσυχάζει
μὲ τὸν Πιστό, τὸ σκύλο τους, παρέκει του.

Χαράματα ὁ κυνηγὸς ὁ γέρος, θὰ κινήσῃ
κι' ἀπόκοντα θὰ τρέχῃ τὸ σκυλλί του,
μεγάλα ζωντανὰ νὰ κυνηγήσῃ.
Ποιὸς σὴν ἀρφάνεια θὰ κυτάξῃ τὸ παιδί του;

Στὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας ἑτοιμάζει
ὁ κυνηγὸς τὸ ντουφεκάκι του
καὶ κάπου-κάπου τῆς φωτιές του δοκιμάζει
στηρίζοντας στὸν ὦμο τὸ κοντάκι του.

Γοργὰ ὡς τόσο ἡ δουλειὰ προβαίνει
στοῦ κανηλιοῦ τὸ φῶς ποῦ τρεμουλιάζει·
σκυλλὶ καὶ γυιὸς ἀγκαλιασμένοι
κι' ὁ κυνηγὸς ὁ γέρος τσιμουδιὰ δὲ βγάζει.

Μὰ ξάφνου ἀπὸ τὸ ἄγυχο τὸ στόμα
τοῦ δίκανου μεγάλη φλόγα βγαίνει.
Τραντάζει μέσ' στὰ χέρια του, κι' ἐκεῖ στὸ
μὰ βοῦλα κόκκινη μεγάλη βγαίνει. [στρῶμα

Πετρέται ὁλόρθος ὁ φτωχὸς πατέρας,
τρελλός, καὶ τὸ κορμί του ἀναμαλλιάζει.
Σὰν γίγαντας, σὰν ξωτικό, σὰν τέρας
στὸν τοῖχο τοῦ φονηᾶ ὁ ἴσκιος τρεμουλιάζει.

Στὸν κόσμο τίποτ' ἄλλο τώρα δὲν τοῦ μένει...
Τοῦ ντουφεκιοῦ τὴν κάννα χώνει μέσ' στὸ στόμα,
τραβᾷ μ' ἀπόφασι ἀπελπισμένη
κι' ἀναίσθητος σωριάζεται στὸ χῶμα.

Στὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας ποῦ προβαίνει
ἀπ' τὴ φωλιά, τὴν τραγική, ἀπὸ πέρα,
ἀκούγετ' ἡ φωνὴ τοῦ γυιοῦ ποῦ παραδέρνει
—Χωρὶς Πιστὸ ποῦ μ' ἄφησες Πατέρα; —

Ο ΙΔΙΟΣ

* * *

ΑΝΤ. ΤΣΕΧΩΦ! ΕΦΥΓΕ...

— ΔΙΗΓΗΜΑ —

Εἶχαν τελειώσει τὸ γεῦμά των. Πρὸς τὸ μέρος τοῦ στομάχου ἠσθάνοντο μίαν μικρὰν μακαριότητα, τὰ στόματά των ἔχασμῶντο, τὰ μάτια των ἤρχισαν νὰ ζαρώνουν ἀπὸ μίαν γλυκεῖαν νάρκην. Ὁ σύζυγος ἄναψε σιγάρον, ἐτανύσθη κ' ἔγειρε ἐπάνω στὴν κουσσέτα. Ἡ σύζυγος ἐκάθισε κοντὰ στὸ μαξιλάρι καὶ ἄρχισε νὰ μουρμουρίζῃ. Ἦσαν καὶ οἱ δύο εὐτυχεῖς.

— Δὲν λὲς τίποτε; ... εἶπε χασμώμενος ὁ σύζυγος.

— Τί νὰ πῶ; Μμ... Ἀ, ναί!.. Τ' ἄκουσες; Ἡ Σοφὶ Ὀκοῦροφ παντρεύτηκε τὸν ... αὐτὸν ... πῶς τόνε λένε; ... Τὸν φὸν Τράμπ! Τί σκάνδαλον, καλέ!

— Καὶ ποῦ τὸ βρίσκεις ἐδῶ τὸ σκάνδαλον;

—Ἄκου ἐκεῖ! Μὰ ὁ Τράμπ εἶνε ἕνας παληάνθρωπος! Ἕνας κατεργάρης, ἕνας ἀσυνείδητος ἄνθρωπος! Ἄνθρωπος χωρὶς ἀρχάς! Ἠθικὸν ἔκτρωμα! Ἤτον ἐπιστάτης εἰς τὸ κτῆμα τοῦ κόμητος καὶ ἀπέκτησε περιουσίαν, τώρα ὑπηρετεῖ εἰς τὸν σιδηρόδρομον καὶ κλέβει ... Τὴν ἀδελφή του τήνε κατάκλεψε ... Ἄτιμος καὶ κλέπτης μ' ἕνα λόγον. Καὶ νὰ παντρευθῇ ἡ Σοφὶ ἕνα τέτοιον ἄνθρωπον! Νὰ ζῇ μαζύ του! Εἶμαι ν' ἀπορήσω μὰ τὸ Θεό! Μιὰ τέτοια ἠθικὴ κόρη καί .... Νά! Γιὰ κανένα λόγον δὲν θὰ παντρευόμουνα ἐγὼ ἕνα τέτοιον ὑποκείμενον! Ἂς ἦτον καὶ ἑκατομμυριοῦχος! Ἂς ἦτον ὡραῖος καὶ δὲ ξέρω τί... Ἐγὼ θὰ τόνε φτοῦσα! Οὔτε μπορῶ νὰ φανταστῶ ἄνδρα ἕνα παλιάνθρωπον!...

Ἡ σύζυγος ἐσηκώθη ζωηρῶς καὶ κατακόκκινη, ἀγανακτημένη, ἤρχισε νὰ περιπατῇ εἰς τὸ δωμάτιον, ἵνα ἐπαναφέρωσι τὸ φῶς τῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν. Οἱ πεπαιδευμένοι προσπαθοῦσι νὰ διορθώσωσι τὴν σημερινὴν γλῶσσαν κατὰ τὴν παλαιὰν καὶ νὰ εἰσαγάγωσι καλλιτέρας μεθόδους εἰς τὰ σχολεῖα. Καθ' ἑκάστην αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταφράσεων ἐκ ξένων βιβλίων ἐν πάσαις ταῖς Ἐπιστήμαις. Ὁ πρόλογος τῶν βιβλίων εἶνε πάντοτε πλούσιος εἰς ἐξέτασιν τοῦ μεταφραστοῦ, τί πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑλλάδος εἶνε ὠφέλιμον, καὶ ἐν τῷ βραχεῖ χρόνῳ τῶν τελευταίων τριάκοντα ἐτῶν ἀνεφάνησαν πλεῖστα μικρὰ συγγράμματα ἀνώνυμα, τυπωθέντα καὶ χειρόγραφα, ἐν οἷς ἱστοροῦνται αἱ ἀπανθρωπίαι τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ διὰ τῶν ὁποίων παρεσκευάζοντο οἱ Ἕλληνες πρὸς λῆψιν τῶν ὅπλων κατὰ τῶν ἑαυτῶν τυράννων. Οἰοσδήποτε τὸν Εὐρωπαῖον, ῥίπτων βλέμμα ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς Ἑλλάδος καὶ ἔχων ἀκριβῆ γνῶσιν ταύτης, δὲν θὰ θελήσῃ πλέον νὰ κατηγορήσῃ τοὺς Ἕλληνας, ὅτι δὲν εἶχον αἰσθανθῇ ἔτι τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν, ἀφ' οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πεπαιδευμένων ἐν Ἑλλάδι ἔτι ἔχει αὐξήσει καὶ τόσον πολλὰ βιβλία ἔχουσι διαδοθῆ. Ἀλλὰ συγχρόνως μετὰ τῶν προόδων τῶν Ἐπιστημῶν ἀρχίζουσιν οἱ χρόνοι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας.

* Ὁ Πουκεβίλ λέγει ἤδη ἐν τέλει τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἰς τὴν ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον περιήγησιν αὐτοῦ: Ἐν Δημητσάνῃ εἶχεν ἰδρυθῆ σχολή, ἡ ὁποία ἠρίθμει περισσοτέρους τῶν 300 μαθητῶν. Ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν Ζατούνῃ ὑπῆρχον πυριτιδοφίλοι καὶ ἤθελον νὰ ἰδρύσωσι χυτήριον ἐν Ζατούνῃ, ὅτε διὰ φιρμανίου τῆς Ὑ. Πύλης διετάχθη ἡ καταστροφὴ τῶν μύλων αὐτῶν.

* *Ἐν Αἰδελβέργῃ τῇ 1 Δεκεμβ. 1822.* ΞΑΝΘΟΣ

(Ἕπεται συνέχεια)

* *Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Ἀπριλίου 1918.*

Ι. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ

* * *

Ο ΦΟΝΗΑΣ

Ἐτὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας ἑτοιμάζει
ὁ κυνηγὸς ὁ γέρος τὸ ντουφέκι του
*καὶ σὴ γωνιὰ ὁ γυιός του ἠσυχά

ΤΑ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΑ ΤΟΥ ΣΚΡΑ. — Ἡ φωτογραφική μηχανὴ τῆς «Εἰκονογραφημένης» ἀπηθανάτισεν ἕνα γκρουπὸ ἀπὸ τοὺς τραυματίας τῆς ἡρωϊκῆς κατὰ τοῦ Σκρᾶ ἐπιθέσεως, ποὺ τὸ ἔβρεξαν τὰ παλληκάρια μας μὲ τὸ αἷμα τους.

νὰ μένῃ περιωρισμένη μέσα στὰ στενὰ ὅρια τῶν τερπνῶν κήπων. Ἔτσι μιὰ μέρα, μὲ τὴ συγκατάθεσι τοῦ πατέρα του, ἀνέβηκε στὸ ἅρμα του καὶ βγῆκε ἔξω νὰ δῇ τὴ ζωή.

Δὲν εἶχε πολὺ προχωρήσει, ὅταν εἶδεν ἕναν ἄνθρωπο καμπουριασμένο ἀπὸ τὰ γηρατειά, ποὺ σουρνότανε μὲ μεγάλη δυσκολία. Ἐπειδὴ ὡς ἐκείνη τὴ στιγμὴ κἀνένας γέρος δὲν εἶχε ἐπιτραπῇ νὰ παρουσιασθῇ ἐμπρός του, ἡ περιέργειά του, φυσικά, ἐκορυφώθη στὴ θέα τοῦ ὄντος αὐτοῦ, ποὺ εὑρίσκετο στὸ τελευταῖον στάδιο τῆς σωματικῆς καταπτώσεως. Ρώτησε λοιπὸν τὸν ἁμαξηλάτη του:

— Πῶς συμβαίνει, ὥστε τὸ πλάσμα αὐτὸ ποὺ εἶνε ἐμπρός μας, καὶ ποὺ ἀπὸ τὸ σχῆμά του φαίνεται νἆνε ἄνθρωπου, νὰ εἶνε τόσο ἀδύνατο, καὶ χλωμὸ καὶ καμπουριασμένο, καὶ τὰ μαλλιά του κατάλευκα, καὶ τὰ δόντια του ὅλα νὰ τοῦ λείπουν;

Ὁ ἁμαξηλάτης ἀπήντησε·

— Πρίγκηψ, εἶνε ἁπλῶς ἕνας γέρος ποὺ τὸ σῶμά του ἐμαράθηκε καὶ ἡ αἰσθήσεις ἀδυνάτισαν ἀπὸ τὰ χρόνια τὰ πολλά.

— Πές μου, εἶπε ὁ Βούδδας, εἶνε αὐτὸς μονάχα, ἢ ὑπάρχουν κι' ἄλλοι πολλοὶ σὰν αὐτόν, στὸν κόσμο;

— Ὑψηλότατε, ἀπήντησεν ὁ ἁμαξηλάτης, σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι φθάνουν ὅλοι οἱ ἄνδρες καὶ ἡ γυναῖκες ποὺ ζοῦν χρόνια πολλά. Εἶνε γενικὸς καὶ ἀπαράβατος νόμος τῆς Φύσεως, ὅστις εἶνε σήμερα νέος καὶ ἱκανός, νὰ γίνεται, ἂν ζήσῃ πολλὰ χρόνια, γέρος σὰν κι' αὐτόν, μὲ σῶμα ἀδύνατο καὶ τρεμουλιάρικο καὶ μὲ σβησμένες αἰσθήσεις.

Ὁ Βούδδας ἐγύρισε στὸ παλάτι του μὲ ἕνα στεναγμὸ βαθειᾶς λύπης. Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρό, ὅταν ἔβγῆκε πάλι ἔξω μὲ τὸ ἅρμα του, εἶδεν ἕναν ἄνθρωπο ἄρρωστο καὶ ἐτοιμοθάνατο καὶ ἔμαθε, ἀφ' οὗ ρώτησε, ὅτι ἡ ἀρρώστιες, ποὺ προξενοῦν μεγάλους πόνους, εἶνε κοινὲς στὴν Ἀνθρωπότητα. Μιὰν ἄλλη μέρα συνέβη νὰ συναντήσῃ μιὰ πομπὴ ἀνθρώπων, ποὺ μετέφεραν στὴν τελευταία του κατοικία ἕνα νεκρό, ἐν ᾧ ἀπὸ πίσω ἀκολουθοῦσαν οἱ συγγενεῖς του μὲ κλάματα καὶ ὀδυρμούς. Ρώτησε καὶ ἔμαθε, ὅτι ὁ θάνατος εἶνε ὁ ἀναπόφευκτος κλῆρος κάθε ὄντος, ποὺ ζῇ σ' αὐτόν τὸν κόσμο.

Ἡ ἐξηγήσεις, ποὺ τοῦ δώσανε γιὰ τὸ γῆρας, γιὰ τὴς ἀσθένειες καὶ γιὰ τὸ θάνατό του, τὸν ἐλύπησαν, ὥστε δὲν μποροῦσε ναῦρῃ ἡσυχία, ὡς ποῦ μιὰ μέρα, σὲ μιὰν ἄλλη ἐξοδό του, εἶδε νὰ περῶ ἕνα μοναχό, ποῦ τὸ πρόσωπό του ἔλαμπε ἀπὸ γαλήνη καὶ μακαριότητα. «Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, τοῦ εἶπε ὁ ἁμαξηλάτης του, ἐγκατέλειψε τὸν κόσμο κι' ὅλες τὴς ἐγκόσμιες ἐπιθυμίες γιὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν ψυχή του ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς ζωῆς, μὲ τὴν προσήλωσι στὰ θεῖα». Ὁ Βούδδας δὲν ἀγάπησε καθόλου αὐτὴ τὴ ζωή ποὺ ἤταν ὑποκειμένη σὲ τόσα βάσανα καὶ στὸ θάνατο στὸ τέλος. Ἔβαλε στὸ νοῦ του νἀπαρνηθῇ τὸν κόσμο καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν Ἀληθινὴ Γνῶσι, γιὰ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν Κόσμο ἀπὸ τὰ βάσανα. Ἐκείνην τὴν ἐποχὴ ἀπέκτησε ἕνα γυιό, καὶ σκέφθηκε:

— Τί μπορῶ νὰ κάνω γιὰ τὸν ἑαυτό μου καὶ γιὰ τοὺς δικούς μου, ἂν ὅλοι μας εἴμαστε ὑποκείμενοι στὰ κακὰ τοῦ κόσμου; Ἂν ὅμως μπορέσω ναῦρω τὴν ἀληθινὴ λύσι τοῦ προβλήματος τῆς Γεννήσεως, Ἀναγεννήσεως καὶ τὸ Δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ στὴ Σωτηρία, θὰ ἐλευθερώσω ὄχι μόνο τοὺς γονεῖς μου, τὴ γυναῖκα μου, καὶ τὸ παιδί μου, μὰ καὶ ὅλον τὸν κόσμο.

Ἦταν μιὰ φεγγαρόλουστη νύχτα, ὅταν ὁ Βούδδας σηκώθηκε, ἔρριξε ἕνα τελευταῖο τρυφερὸ βλέμμα στὴ γυναῖκα καὶ τὸ μωρό του, ποὺ κοιμώντουσαν, καὶ ὕστερα διέταξε τὸν ὑπηρέτη του νὰ σελώσῃ τὸ ἄλογό του. Βγῆκε ἔξω ἀπὸ τὴν πολιτεία, τὰ βαθειὰ μεσάνυχτα, καὶ ὅταν ἤταν πιὰ μακρυὰ ἀπὸ τὸν τόπο τῆς γεννήσεώς του, ἔδωσε τὰ ροῦχα του καὶ τὰ κοσμήματά του στοὺς ὑπηρέτες του καὶ τοὺς διέταξε νὰ ἐπιστρέψουν μὲ αὐτὰ στοὺς γονεῖς του, καὶ νὰ τοὺς ποῦνε πῶς αὐτὸς ἀπεφάσισε νὰ ἀπαρνησθῇ τὸν Κόσμο.

Διηυθύνθη στὴ Ραγιαγαρίχα, ποῦ ἤταν τότε πρωτεύουσα τῆς Μπεχάρ, καὶ πῆγε στὸ λόφο, ποῦ ἤταν ἔξω ἀπ' αὐτὴν τὴν πόλι καὶ ὅπου ζοῦσαν οἱ φωτισμένοι φιλόσοφοι Βραχμάνοι. Ἄρχισε νὰ παίρνῃ μαθήματα ἀπὸ ἕνα μεγάλο Βραχμάνο διδάσκαλο. Ἀλλὰ βρίσκοντας ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρό, ὅτι ὁ διδάσκαλος εἶχε μόνο μάθησι καὶ ὄχι σωτηρία γιὰ νὰ δώσῃ στοὺς μαθητάς του, τὸν ἄφησε καὶ παρεκάλεσε ἕναν ἄλλο Βραχμάνο νὰ τοῦ μάθῃ Φιλοσοφία. Ἀφ' οὗ ἐσπούδασε τὸ φιλοσοφικὸ σύστημα, τὸ πνεῦμα τοῦ Βούδδα ἔμενε ἀκόμα ἀνικανοποίητο καὶ τότε ἐσκέφθη νὰ ἀκολουθήσῃ τὴ μέθοδο ἐκείνη, ποὺ ὁρίζει σκληραγωγία καὶ στερήσεις ὡς τὰ μόνα μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα μπορεῖ κάνεις νὰ κερδίσῃ ὑπεράνθρωπη δύναμι καὶ γνῶσι. Ἐπῆγε λοιπὸν μαζὺ μὲ πέντε μαθητὰς σὲ μιὰ «ζούγκλα», ὅπου ὑπέβαλε τὸν ἑαυτό του στὴν αὐστηρότερη σκληραγωγία, ἕως ὅτου κατήντησε σκελετὸς ἀπὸ τὴς νηστεῖες καὶ τὴς στερήσεις. Ἀδυνάτισε τόσο, ὥστε μιὰ νύχτα, ἀφ' οὗ περιπάτησε βυθισμένος σ' ἔκστασι μέχρι τῆς τρίτης φυλακῆς, ἔπεσεν ἀναίσθητος στὴ γῆ. Κ' ἐν ᾧ ἦταν στὸ σημεῖο νὰ βγῇ ἡ ψυχή του ἀπὸ τὴ νησταία, ἡ κόρη ἑνὸς χωρικοῦ, ὀνόματι Σουλιάτα, τόνε περιποιήθη, τοῦ ἔδωσε τροφὴ καὶ τοῦ ἔσωσε τὴ ζωή. Τότε ἦρθε στὸ Βούδδα ἡ Μεγάλη Ἰδέα, ἡ Σοφία, ἐπὶ τῆς ὁποίας βασίζεται ἡ θρησκεία του, καὶ ἡ ὁποία σήμερα ἀριθμεῖ περισσότερα ἀπὸ 500 ἑκατομμύρια ὀπαδούς.

Παραίτησε τὰς σκληραγωγίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπέβαλε τὸν ἑαυτόν του μὲ μεγάλη αὐστηρότητα ἐπὶ ἕξη ἔτη, ἕως ὅτου στὸ τέλος δὲν εὑρῆκε καμμία ὠφέλεια ἀπ' αὐτές, καὶ ἐπανελθὼν στὴ ζωὴ μὲ τὴν τροφὴ τῆς Σουλιάτας, ἀνεκόπησεν ὅλες τὴς περασμένες τίμιες καὶ ὑπέρτατες προσπάθειες του γιὰ ναῦρῃ τὸν ἀληθινὸ δρόμο τῆς Σωτηρίας. Ἔτσι μιὰ μέρα καθισμένος στὸ περίφημο Δένδρο Μπό, στὸν Βούδδα Γ'κάγια, ἔπεσε σὲ βαθειὰν ἔκστασι, καὶ ἀπερροφήθη σὲ βαθειοὺς διαλογισμούς, ὅταν στὸ τέλος τοῦ ἐφάνη ὅτι τὰ πνεῦμά του σιγὰ-σιγὰ ἐφωτίζετο, ἕως ὅτου εἶδε καθαρὰ ἐμπρός του ν' ἀνοίγεται ὁ δρόμος τῆς Ἐλευθερίας ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς ζωῆς. Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἡμέρα ὠνομάσθη Βούδδας ἢ Φωτισμένος.

Ὁ Βούδδας ἀπέκρουσε μὲ ἀποφασιστικότητα κάθε πειρασμὸ νὰ ἐπιστρέψῃ στὸ βασίλειό του ἢ ν' ἀρκεσθῇ μονάχα μὲ τὴ δική του Σωτηρία, καὶ ἀπεφάσισε νὰ κηρύξῃ σὰν κόσμο τὸ δόγμα του, δηλαδὴ τὴν «Ἐκμηδένισι τῶν Ἐπιθυμιῶν (ἢ τὴ Νιρβάνα) διὰ τῶν καλῶν πράξεων». Εὗρεν ὅτι αἱ ἐπιθυμίαι αὐταί, αἱ κοσμικαί, παραδέρνουν τὰ ὄντα μέσα στὸν κύκλο τῶν γεννήσεων καὶ ἀναγεννήσεων καὶ εἶνε ἡ ἀιρομὴ ὅλων τῶν βασάνων τῆς ζωῆς· ἡ ἀπόσβεσις τῆς φλόγας αὐτῆς τῶν κοσμικῶν ἐπιθυμιῶν ἐλευθερώνει τὰ ἀνθρώπινα ὄντα ἀπὸ αὐτὸν τὸν κύκλο τῶν μεγάλων βασάνων καὶ τὰ ὁδηγεῖ στὴς μακάριες ζῶνες τῆς Νιρβάνας.

* * *

Κ. ΤΡΙΚΟΓΛΙΔΗΣ

Κατηγορούμενός τις δὲν ἔμεινε καθ' ὅλου εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ αὐτεπαγγέλτως διορισθέντος συνηγόρου του. "Οταν ὁ πρόεδρος τὸν ἠρώτησε: «Ἔχετε κατηγορούμενε νὰ προσθέσητε τίποτε ἄλλο διὰ τὴν ὑπεράσπισίν σας;» οὗτος ἀπήντησε: «Τίποτε κ. Πρόεδρε· ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιείκειαν τοῦ δικαστηρίου σας διὰ τὸν συνήγορόν μου!

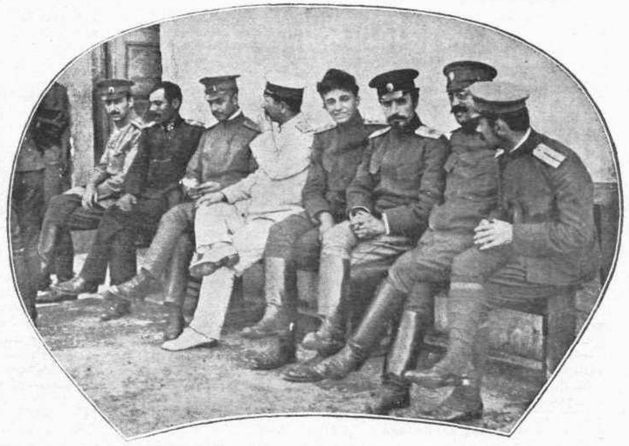

ΟΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΜΑΣ. — Εἴχαμε καὶ αἰχμαλώτους φυσικὰ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπίθεσιν. Πολυαρίθμους Βουλγάρους στρατιώτας καὶ οὐκ ὀλίγους ἀξιωματικούς.

ΟΙ ΔΑΦΝΟΣΤΕΦΑΝΩΜΕΝΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΜΑΣ

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ Α. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ.—Ὑπάρχουν πολλαὶ οἰκογένειαι ἔχουσαι νὰ ἐπιδείξουν περγαμηνὰς εὐγενείας διὰ τὰς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα ὑπηρεσίας των. Μεταξὺ αὐτῶν ἡ οἰκογένεια Ἀποστόλου προεξέχει. Ἡ «Εἰκονογραφημένη» θεωρεῖται εὐτυχὴς εὐροῦσα, τὴν φωτογραφίαν τοῦ Εὐριπίδου Α. Ἀποστόλου, νεαροῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ, πεσόντος ὑπὲρ πατρίδος τὴν 1 Ἰουλίου 1917 εἰς τὸ Ραβινέ. Ὁ Εὐριπίδης Ἀποστόλου κατετάχθη ὡς ἐθελοντής, ἐτραυματίσθη εἰς τὸ Κιλκὶς καὶ προήχθη ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ. Ὁ τάφος τοῦ εὐγενοῦς νέου εὑρίσκεται εἰς τὸ Ραβινέ.

ΕΥΡ. Α. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ἄλλος ἀδελφός, ὁ Δ. Α. Ἀποστόλου, κατετάχθη ἐθελοντὴς 17 ἐτῶν καὶ ἤδη εἶναι ὑπίλαρχος. Δὲν τοῦ ἐφαίνετο ὅμως ὅτι ὑπηρέτει ἀρκούντως τὴν Πατρίδα του καὶ ἔγινε ἀεροπόρος. Ἤδη πρὸς μηνῶν εὑρίσκεται εἰς τὸ μέτωπον. Ἐπεχείρησε καὶ πτῆσιν ἀναγνωρίσεως, προσβληθεὶς δὲ ἀπὸ τρία γερμανικὰ ἀεροπλάνα καταδιώξεως, ἠναγκάσθη νὰ ἀνέλθῃ εἰς ὕψος 5.200 μέτρων ὅτε καὶ ἔπαθε ἀπὸ κρυοπαγήματα. Οἱ Γερμανοὶ ὅμως δὲν εἶχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ κατεβάσουν τὸ Ἑλληνικὸν ἀεροπλάνον.

Τέλος, θὰ ἀναφέρωμεν, ἂν καὶ φοβούμεθα ὅτι θὰ προσκρούσωμεν, εἰς ἐγγνωσμένην μετριοφροσύνην, τὸν Συνταγματάρχην, ἤδη ἔνεκα πληγῶν ἐν ἀποστρατείᾳ Ἀλεξ. Ἀποστόλου, τρίτον αὐτὸν ἀδελφὸν τῆς ἡρωϊκῆς Τριάδος, ὅστις εἰς τὸ Μπιζάνι ὡς λοχαγὸς κατέλαβε τὸν Ἅγ. Νικόλαον, κυριεύσας 12 πυροβόλα. Ὁ Ἀλεξ. Ἀποστόλου, πληγωθείς, ὑπέστη ἐγχείρησιν, μόλις δ' ἀναρρώσας, ἀναχωρεῖ διὰ τὸν δεύτερον πόλεμον, ὅπου λαμβάνει δύο διαμπερῆ τραύματα, ἕνα εἰς τὸν θώρακα καὶ ἕνα εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα.... ἀλλὰ καὶ δύο ἐκθέσεις ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ.

Τρεῖς υἱοὺς εἶχε ὁ πατὴρ Ἀποστόλου, τρεῖς Ἕλληνας ἔδωκε εἰς τὴν πατρίδα Ἑλλάδα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΑΛΛΗΣ.—Ἀριστοκράτης ἐκ καταγωγῆς, ἀριστοκράτης τῶν αἰσθημάτων ὁ Δημήτριος Ράλλης, τὸ εὐγενικὸ παιδί, ἔπεσε ἐνδόξως εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Σκρᾶ. Γιὰ ἕνα νέο σὰν τὸ Ράλλη ἤταν εὔκολο νὰ μείνῃ στὰς Ἀθήνας. Ἀλλὰ μόνος του ἐζήτησε νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ ἀεροπορικὸν σῶμα. Εἶχε ζωὴ μέσα του ὁ νέος μὲ τὸ ἤρεμο βλέμμα καὶ τὸ γλυκύτατο μειδίαμα. Οἱ σύντροφοι του τὸν ἐλάτρευαν καὶ πρῶτος εἰς τὸν στολίσκον τῶν ἀεροπλάνων μετὰ τοῦ γάλλου Λεγγαὶ ἀπεγειώθη ἀπὸ τὸ ἐλεύθερον Ἑλληνικὸ ἔδαφος, γιὰ νὰ ποτίσῃ μὲ τὸ τίμιο αἷμα του τὸ Μακεδονικὸ χῶμα. Ὁ λοχίας Δ. Ράλλης θὰ μείνῃ μέσα στὴν καρδιὰ ὅσων τὸν ἐγνώρισαν καὶ ἡ «Εἰκονογραφημένη», εὐτυχής, δημοσιεύουσα τὴν εἰκόνα του, σφίγγει τὸ χέρι τῆς μητέρας του καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του.

ΔΗΜ. ΡΑΛΛΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ.—Δὲν ἦτον οὔτε στρατηγός, οὔτε ἀξιωματικός, οὔτε ἁπλοῦς βαθμοφόρος, οὔτε κἂν μορφωμένος ὁ Γεώργιος Πετράκης. Οὔτε τὸ «Πατρός τε καὶ μητρὸς τιμιώτερον ἔστι Πατρὶς» τοῦ Πλάτωνος εἶξευρε, οὔτε μὲ τὸν Σωκράτη εἶχε ποτὲ του σχέσεις. Ἦτον γυιὸς τοῦ Κωνστ. Πετράκη, ἑνὸς βιοπαλαιστοῦ — φούγναρη τοῦ Βατραχονησιοῦ, ἕνα παλληκάρι 30 ἐτῶν, ποὺ ἄμα ἤκουσε ὅτι ἡ Μακεδονία του, ἡ ὁποία ὅταν τὸ 1912 - 13 εἶχε τρέξει καὶ τὴν εἶχε μαζῆ μὲ τοὺς συναθλητάς του ἐλευθερώσει, αἱματοβρεγμένη ἀκόμη, εἶχε κολοβωθεῖ ἀπὸ τοὺς περιφήμους Πρώσσους τοῦ Αἵμου, ἔτρεξε ἐθελοντὴς τῆς Ἀμύνης νὰ τῆς δώσῃ τὸ αἷμα του. Καὶ τῆς τὸ ἔδωκε αὐτὴν τὴν φοράν. Ἔπεσε πέρυσι εἰς τὸ Ραβινέ.

Ἀλλὰ δὲν ἔπεσε ἁπλῶς. Πῶς ἔπεσε; Μὲ ποιὲς ἰδέες; Τὴς ἐκθέτει σὲ μιὰ λακωνικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν πατέρα του κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ θανάτου του. Διαβάστε την:

«*Ἀγαπητέ μου Πατέρα,*

Ἂν πεθάνω μὴ μὲ λυπηθῇς. Νὰ εἰπῇς ὅ,τι τὸ παιδί σου παντρεύτηκε μὲ τὴ Μακεδονία καὶ πῶς τὸν ἐστεφάνωσε ἡ ἔνδοξη Τριανδρία. Πὲς καὶ στὴ μητέρα μου νὰ μὴ λυπηθῇ γιὰ τὸ γάμο ποὺ ἔκαμα. Ἀπ' ἐναντίας νὰ εὐχαριστηθῇ. Πατέρα μου, μὴ μὲ λυπηθῇς. Νὰ εὐχαριστηθῇς καὶ νὰ πῇς πῶς ἔκαμα τὸ καθῆκο μου. Ἂς ἔχουμε ὅλοι μιὰ καρδιὰ καὶ ὅλοι μιὰ ἐλπίδα, τὸν βάρβαρο καὶ ἄσπονδο ὀχτρό μας, τὸν Βούλγαρο, νὰ βγάλουμε ἀπ' τὴ γλυκειὰ Πατρίδα.

Ἔχετε γειὰ

ὁ γυιός σας ***Γεώργης***».

Ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς 320 τοῦ ἄλλου παλληκαριοῦ ταγματάρχου Γουλιανοῦ — ἱππικόμος του μάλιστα — εἰς τοὺς ὁποίους ἔλαχε ὁ κλῆρος νὰ πάρουν τὸ ὕψωμα Ραβινὲ καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς 300 ποὺ τὸ ἔβρεξαν μὲ τὸ αἷμα τους. Μόνον 20 δὲν ἐκτυπήθησαν.

Γ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ

Καὶ ἡ γρηοῦλα - μάνα, ποὺ ὁ Γουλιανός, ξαπλωμένος στὸ κρεββάτι τοῦ νοσοκομείου τῆς ἔδιδε λεπτομερίας περὶ τοῦ θανάτου του, ἐδιάβαζε ὑπερήφανη μιὰ ἄλλη ἐπιστολὴ τοῦ παλληκαριοῦ της:

«*Εἶναι πρωτομαγιὰ κι' ἐμεῖς πᾶμε νὰ γιορτάσουμε στὴν ἐπίθεση*».

Καὶ ὁ πατέρας, ὁ φούγναρης τοῦ Βατραχονησίου, γεμάτος ἀπὸ χαρὰ καὶ ὑπερηφάνεια, ποῦ ὁ ἄλλος γυιός του, στὸ μέτωπο κι' αὐτός, ἀνδραγαθήσας, προβιβάζεται εἰς ἀνθυπασπιστήν.

ΑΠΟ ΠΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΑΠ' ΟΛΑ

ΜΙΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΕΓΗ

Ὁ πολεμικὸς πυρετὸς καὶ ἡ πολεμικὴ ὀργάνωσις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴν ὑπεισέλθουν καὶ εἰς τὴν νοσοκομειακὴν τελειοποίησιν. Καὶ βλέπομεν οὕτω ἱδρυόμενα ἐν Ἀθήναις νέα στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα πρότυπα θερμπευτικῶν κλινικῶν. Καὶ εἶνε ἕτοιμα τὰ νέα τεμένη τῶν Ἀσκληπιῶν καὶ τῶν Ἱπποκρατῶν νὰ δεχθοῦν τοὺς γενναίους εἰς τὴν χώραν τῆς Ὑγείας, ὅπου θήλειαι ἱέρειαι τῆς Τέχνης της στήνουν τώρα παντοῦ τὸ ἀγαλμά της.

Εἶνε ἡ σωρεία τῶν εὐγενῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων ποῦ ἔσπευσαν προθυμότατα νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των διὰ τὰ παλληκάρια μας τοὺς μυθικοὺς ἥρωας, ποῦ αὔριον θὰ ἔλθουν ἴσως μὲ ἕνα παράσημο στὸ στῆθος ἀπὸ κανένα ποιὸς ξέρει ἄτιμο ἐχθρικὸ βόλι.

Καὶ νὰ τὸ Ἀρσάκειον παρθεναγωγεῖον διεσκευασμένον σήμερα εἰς ἕνα ἀπέραντον ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς Ὑγείας. Ἑξακόσιαι δέκα κλῖναι ἀπαστράπτουσαι ἀπὸ καθαριότητα ἀναμένουν τοὺς τυχὸν τραυματίας. Καὶ χαριτωμέναι κυρίαι καὶ δεσποινίδες ἠρχισαν τὸ εὐγενικὸ ἔργον των, φῖλαι καλαί, αἱ ὁποῖαι θὰ παρασταθοῦν στὸ πλευρόν των, αὐταὶ φῖλαι καὶ ἀδελφαί, αὐταὶ τώρα καὶ προστάτιδες τῶν γενναίων.

Χάρις εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ νοσοκομειακοῦ καταστήματος ἀρχιάτρου κ. Χ. Βλαχάνη λαμβανόμενα μέτρα καὶ τὰς ἀόκνους προσπαθείας τοῦ προσωπικοῦ διατηρεῖται ἀπόλυτος τάξις καὶ παραδειγματικὴ καθαριότης. Εἰς τὸ βαρὺ ἔργον τοῦ κ. διευθυντοῦ οὐ σμικρὰν ὑπηρεσίαν προσφέρουν ὁ γραμματεὺς του ἀνθυπίατρος κ. Νικολούδης καὶ ὁ ἀρχινοσοκόμος κ. Ι. Κριεμπάρδης.

Οἱ ἄγγελοι φύλακες τελοῦν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς Mme Trousseau, infirmière major, τοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Λόγῳ δὲ των πολυειδῶν καὶ πολυτρόπων ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας ἀπὸ τετραετίας προσφέρει ἐν Μούδρῳ, Θεσσαλονίκῃ καὶ Ἀθήναις, ἔχει τιμηθῇ διὰ τῆς croix de la guerre καὶ croix des épidémies et de dévouement.

Αἱ λοιπαὶ ἀδελφαὶ ἔχουν κατανεμηθῇ εἰς τὰ διάφορα τμήματα ὡς ἑξῆς: Εἰς τὸ παθολογικὸν τμῆμα, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ὑπιάτρου κ. Κοσκινᾶ, ὑπηρετοῦν ἡ χήρα Σαπφὼ Γεωργιάδου, ἡ κ. Louise Nemtzoglou, ἡ δ. Μπετίνα Λάμπρου, τοῦ ταμίου τῆς Τραπέζης Ἀνατολῆς ἡ κ. Βουτσινᾶ, ἡ κ. Νεροντζοπούλου καὶ ἡ δ. Κατσούλη. Εἰς δὲ τὸ χειρουργικόν, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ὑπιάτρου κ. Καραγιαννοπούλου, ἡ Mme Zita Michon — ὅραμα δροσιᾶς καὶ χάριτος—, ἡ δ. Νίτσα Γαζῆ, ἡ δ. Ἑλ. Θωμά, καὶ ἡ ἑτέρα τῶν δεσποινίδων Κατσούλη. Πᾶσαι ἐκτελοῦν τὸ καθῆκόν των μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐξικνουμένης μέχρι αὐτοθυσίας. Πρὸ ἡμερῶν μάλιστα ὀλίγου δεῖν νὰ θρηνήσωμεν καὶ θῦμα τοῦ εὐγενοῦς καθήκοντος. Ἐξ ἀναφλέξεως τοῦ καμινέτου τὸ πῦρ μετεδόθη εἰς τὸ πρόσωπον τῆς συμπαθεστάτης δεσποινίδος Γαζῆ, ἐργαζομένης εἰς χειρουργεῖον. Εὐτυχῶς ὅμως εἰς τὰς κραυγάς της προσέτρεξεν ἡ ὑπηρεσία τοῦ νοσοκομείου καὶ ἔσωσαν τὸν Φύλακα Ἄγγελον ἀπὸ ἀφευκτον κίνδυνον.

VIATOR

*

ΤΟ ΕΛΛΗΝ. ΠΝΕΥΜΑ

Ἐξέλαμψε καὶ πάλιν τὸ ἐφευρετικὸν πνεῦμα τοῦ Ἕλληνος, ποῦ ξέρει νὰ συνδυάζῃ τόσον προσφυῶς μὲ τὸ ἐπιχειρηματικὸν δαιμόνιον. Πρό τινος εἶχε ἐξαγγελθεῖ ὅτι ἕνας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς μας, ὁ κ. Γκίνης, Μηχανικὸς - Διευθυντὴς τοῦ Πολυτεχνείου, εἶχε μελετήσει ἴδιον σύστημα ναυπηγήσεως πλοίων ἀπὸ μπετὸν ἀρμέ. Πράγματι προέβη εἰς δοκιμὰς ἐν σμικρῷ, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ γνωστοῦ ἐργολήπτου κ. Γ. Δοντά, αἱ ὁποῖαι ἐπέτυχον καὶ μετὰ τοῦτο ἐζήτησαν προνόμιον εὑρεσιτεχνίας. Καὶ μετὰ τὴν ἐπινόησιν ἦλθε ἡ ἐπιχείρησις. Εἰδικὸν ναυπηγεῖον ἱδρύθη ἐν Πειραιεῖ μὲ ἐπωνυμίαν «Ἀδελφοὶ Μαρούλη - Γ. Δοντᾶς», τὸ ὁποῖον κτίζει ἤδη τὸ πρῶτον πλωτὸν σπίτι, ὁλόκληρον ἀπὸ μπετὸν ἀρμέ, τῆς εὑρεσιτεχνίας «Γκίνη - Δοντά».

Τὸ σκάφος θὰ εἶναι ἰστιοφόρον, τύπου Λόδερ, χωρητικότητος 100 τόννων, θὰ ἔχῃ δὲ καὶ βενζινομηχανήν. Ἤδη αἱ ἐργασίαι ἐπὶ τοῦ ξυλοτύπου προχωροῦν καὶ μετὰ δύο μῆνας θὰ καθελκυσθῇ ἐν πάσῃ ἐπισημότητι.

Εἰς τὸ προσεχὲς θὰ ἔχωμεν εἰκόνας τῶν σχεδίων, τοῦ τόπου τῆς ναυπηγήσεως, τῶν ἐφευρετῶν κ. λ. μετὰ σχετικῆς περιγραφῆς.

"Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ,,

ΕΤΟΣ ΙΓ' ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1904 ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'

ΙΔΡΥΤΗΣ: Δ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ Δ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ—Κ. ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΟΔΟΣ ΛΕΚΑ ΑΡ. 21Α — ΤΗΛΕΦ. ΑΡ. 1016

ΕΤΗΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ

Ἐσωτερικοῦ - Ρουμανίας Δρ. 20 | Ἀμερικῆς . . . . . Δολλάρια 4
Ἐξωτερικοῦ . . . . . » 22 | Ρωσσίας . . . . . Ρούβλια 14

Ἑξάμηνος εἰς τὸ ἥμισυ.

Εἰς οὐδένα στέλλεται τὸ φύλλον, ἂν μὴ ληφθῇ τὸ ἰσότιμον τῆς ἐγγραφῆς.
Ἐγγραφαὶ ἐνεργοῦνται ἀπὸ ὁποιουδήποτε μηνός.

Πᾶσα ἐν γένει ἀποστολὴ καὶ πᾶν ἔμβασμα δέον ν' ἀποστέλληται οὕτω:
Κους Κους ***Δ. Βρατσάνον*** *καὶ* ***Κ. Λαδόπουλον,*** *Διευθυντὰς - Ἰδιοκτήτας τῆς «Εἰκονογραφημένης», ὁδὸς Λέκα 21α,* ***Ἀθήνας.***

ΔΗΛΩΣΙΣ. *Κατωρθώσαμεν νὰ ἐκδώσωμεν καὶ τὸ ἀνὰ χεῖρας τεῦχος. Μᾶς ἐννοοῦν, βέβαια, οἱ φίλοι τοῦ Περιοδικοῦ. Νὰ ἐκδίδεται «Εἰκονογραφημένη» μέσα εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, μὲ δύναμιν τυπογραφείων ἠλαττωμένην εἰς τὸ ὄγδοον, μὲ τιμὴν χαρτιοῦ δεκαπλασιασμένην, μὲ κλειστά, ἐλλείψει ἐμβαστικῶν μέσων, ὅλα τὰ μεγάλα διὰ τὸ Περιοδικὸν κέντρα τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ὅπου εἶναι καὶ ἡ δύναμίς του, ἡ ἠθικὴ καὶ ὑλική, εἶναι ἀληθινὸν κατόρθωμα. Μᾶς τὸ ἀναγνωρίζουν αὐτὸ οἱ πελάται τῆς «Εἰκονογραφημένης». Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐκ 45 ἐργατῶν ποῦ εἶχε τὸ Τυπογραφεῖον μας μόνον 9, ἀριθμὸς ἐννέα, ἐργάζονται σήμερον, ὅτι ἀπὸ 50 δρ. ποῦ εἶχε ἄλλοτε εἰς τὴν ἀποθήκην μας τὸ χαρτί μας, δὲν τὸ εὑρίσκει κανεὶς οὔτε 320. Τριακοσίας σαράντα, μόνον, μᾶς ζητοῦν ἔξω εἰς τὰ χαρτοπωλεῖα. Καὶ οἱ χίλιοι πεντακόσιοι συνδρομηταὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, δηλαδὴ τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἀβυσσινίας, τῆς Μαδαγασκάρης, τῆς Αὐστραλίας κ. λ. δὲν ἔχουν πρόχειρα τὰ μέσα νὰ μᾶς ἐμβάσουν τὰ δικαιώματά μας, λόγῳ νομισματικῆς διαφορᾶς, ὑψώσεως τῶν προμηθειῶν κ.λ. δυσαναλόγων πρὸς τὸ ἰσότιμον τῆς ἐγγραφῆς. Μᾶς παρακαλοῦν ὅμως δι' ἐπιστολῶν νὰ μὴ διακόψωμεν τὴν ἀποστολὴν καὶ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διατηροῦμεν τὸ παλαιὸν τράβηγμα φύλλων δι' αὐτοὺς καὶ νὰ πληρώνωμεν ταχυδρομικὰ κ.λ. χωρὶς νὰ ἔχωμεν καὶ τὸ εἰς ἐμβάσματα ἀντίκρυσμα.*

Οἱ φίλοι τῆς «Εἰκονογραφημένης» δὲν θὰ παρεξηγήσουν τὸ ὅτι ἐκδίδομεν τριῶν μηνῶν τεῦχος εἰς τόσας ὀλίγας σελίδας. Δὲν θὰ ἐλησμόνησαν ὅτι διὰ νόμου προστατευτικοῦ αἱ καθημεριναὶ ἐφημερίδες ὑπεχρεώθησαν νὰ δίδουν ὄχι πλέον τὰ ἐξασέλιδα φύλλα των πρὸς 5 λ. ἀλλὰ δισέλιδα πρὸς 10 λ.

Ἀτυχῶς οὐδὲ νὰ σκεφθῶμεν περὶ αὐξήσεως τοῦ ἰσοτίμου τῆς ἐγγραφῆς μᾶς ἐπιτρέπεται.

Πῶς λοιπὸν νὰ ἀντικρύσωμεν τὰς δεκαπλασιασθείσας δαπάνας τοῦ φύλλου;

Εἰς τὴν αὐτὴν ἀμηχανίαν εὑρέθησαν τεράστια Εὐρωπαϊκὰ περιοδικά. Ἡ «Femina» τοῦ κολοσσοῦ «Lafitte» ἐκδίδει τρίμηνιαῖον τεῦχος, μόλις ἀντιστοιχοῦν εἰς ἓν παλαιὸν τεῦχος της.

Δὲν θὰ πέσωμεν ὅμως. Καὶ χαρτὶ εὑρήκαμεν καὶ κάθε πρόσκομμα ὑπερπηδῶμεν. Ἡ «Εἰκονογραφημένη» θὰ ἐξέλθῃ μὲ τὸ λάβαρον τῆς νίκης ἀνὰ χεῖρας ἀπὸ τὴν πάλην αὐτήν. Φθάνει μόνον οἱ φίλοι της νὰ ἐκτιμοῦν αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας μας. Καὶ ὅταν κοπάσῃ ἡ καταιγίς, τότε θὰ ἰδοῦν τί θὰ κάμωμεν. Δὲν ἔχουν τάχα δείγματα ἐκ τοῦ παρελθόντος; *Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ*

ΚΩΝΣΤ. ΘΡ. ΚΑΝΑΡΗΣ

Ἡ Ἀθηναϊκὴ κοινωνία ἐστερήθη ἑνὸς ἐπιλέκτου μέλους της, ἑνὸς ἐντίμου καὶ σεμνοῦ οἰκογενειάρχου, τοῦ Κωνστ. Θρασ. Κανάρη. Ἦτον ἔγγονος τοῦ δαφνοστεφανωμένου ναυάρχου Κωσταντῆ, υἱὸς δὲ τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ του Θρασυβούλου, ἄλλοτε Πλωτάρχου τοῦ Πολεμ. Ναυτικοῦ καὶ βουλευτοῦ Ψαρῶν. Ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ὑπηρέτησε εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, προαχθεὶς εἰς τὰς ἀνωτέρας βαθμίδας τῆς ὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας, ἀλλὰ καὶ σύρων μαζῆ μὲ τὸ βάρος τῆς κληρονομίας τοῦ ὀνόματος καὶ τὴν τιμημένην φτώχεια του.

ΚΩΝΣΤ. ΘΡ. ΚΑΝΑΡΗΣ

Εἰς τὴν Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν οἱ ἐν Ἑλλάδι Ψαριανοὶ τὸν ἀπέστειλαν ὡς πληρεξούσιόν των διὰ τὴν Ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος, μὲ καταπληκτικὴν πλειοψηφίαν. Διὰ λόγους ὅμως παρατυπίας κατὰ τὴν ἀνακήρυξίν του ὡς ὑποψηφίου, ἡ Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ τοῦ ἠκύρωσε τὴν ἐκλογήν.

Ἡ «Εἰκονογραφημένη» συμμερίζεται τὴν ὀδύνην τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του κ. κ. Ἀποστ. Θ. Κανάρη, Ἰω. Θ. Κανάρη, Θεμ. Θ. Κανάρη, Νικ. Θ. Κανάρη, Ἀριστ. Θ. Κανάρη, Ἀνδρ. Θ. Κανάρη, Ἀλεξάνδρου Θ. Κανάρη, Δεσποίνης Ἰωαννίδου, Ἰουλ. Φιλιππίδου, Δίνας Φιλίππου καὶ Θεοφ. Μπαλτῆ.

ΣΠΥΡΟΣ ΑΛΦΑΡΑΣ

Ἂς γνωρίσουν οἱ φίλοι τοῦ Περιοδικοῦ μιὰ μορφὴ σπανία, ἕναν ὑπάλληλον ζηλευτόν, εἰς τὰ χέρια τοῦ ὁποίου ἡ Πολιτεία ἔχει ἐμπιστευθῆ σπουδαιότατα ζητήματα.

Ὁ κ. Σπῦρος Ἀλφαρᾶς εἶναι ὁ δικαστικὸς ἐπόπτης τῶν ζωαρκειῶν Πειραιῶς, ἀλλά, ἂν σκεφθῇ κανεὶς ὅτι ὁ Πειραιεὺς εἶναι τὸ ἐπίνειον τῆς πρωτευούσης τοῦ πυκνότερα κάθε ἄλλου νομοῦσυ νοικισμένου, καταντᾷ ὁ γενικὸς ἐπιμελητὴς τῶν δύο πόλεων. Καὶ ἀληθινά. Ἂν παρ' ὅλην αὐτὴν τὴν ἀθλίαν, λέγω τῆς καταστάσεως, συγκοινωνίαν, ἔχομεν κάρδουνα, αὐτὸ τὸ ὀφείλομεν εἰς τὸν κ. Ἀλφαρᾶν. Ἂν οἱ Πειραιεῖς ἔχουν ψάρια καὶ κρέας καὶ ὅλα τὰ ἄλλα τρόφιμά τους, αὐτὸ τὸ ὀφείλουν εἰς αὐτόν.

ΣΠ. ΑΛΦΑΡΑΣ

Πρέπει νὰ τὸν ἰδῆτε, ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὸ βράδυ νὰ τρέχῃ στὴν Καρβουνόσκαλα, διὰ νὰ κανονίζῃ τὴν διανομὴν τῶν ἀνθρακοφορτίων, μόλις καταπλεύσῃ κανένα καΐκι, μεταξὺ τῶν ἀνθρακεμπόρων καὶ τοῦ σωροῦ τῶν ἄλλων δικαιούχων, ἐργοστασίων, σωματείων, νοσοκομείων κ.λ. καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὰ φαράδικα καὶ εἰς τὰ χασάπικα, νὰ τὸν ἰδῆτε μὲ τί σύστημα, μὲ τί νοικοκυρωσύνην, μὲ τί πνεῦμα δικαιοσύνης, μὲ τί ψυχικὴ κάλμα καὶ μετριοπάθεια καὶ πῶς κατορθώνει νὰ εὐχαριστῇ ὅλον τὸν κόσμο, διὰ νὰ πεισθῆτε ὅτι τὰ νεῦρα του, τὰ κύτταρά του, ὁ ὀργανισμός του, ἡ ἀντίληψίς του, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι σὰν τὰ νεῦρα, σὰν τὸν ὀργανισμὸν καὶ σὰν τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἄλλου πολλοῦ κόσμου.

Μολονότι δὲν εἶναι ἡλικιωμένος, ἔχει βαθεῖαν πεῖραν καὶ ὀξυτάτην ἀντίληψιν, τὰ δύο δὲ αὐτὰ προσόντα του τὸν βοηθοῦν, ὥστε ἡ κρίσις του νὰ εἶναι κρίσις Σολομῶντος καὶ ἡ ὅλη του παράστασις ὡς ἀντιπροσώπου τῆς Πολιτείας εἰς τὴν ἀποστολήν του αὐτὴν ἕνα κράμα λελογισμένου ἀλτρουϊσμοῦ, γνώσεως ἀναγκῶν, ἐπιβολῆς, μὲ ἐπικαιροτάτην καὶ ἀκαριαίαν τὴν ἐκδήλωσιν ἑκάστοτε.

Κοντὰ εἰς αὐτὰ ὁ κ. Ἀλφαρᾶς εὑρίσκει καιρὸν — τὸ βράδυ πιθανῶς — νὰ γράφῃ. Γράφει καὶ ἔχει γράφει διὰ τὸ θέατρον. Ἡ «Ξελογιάστρα» του, πρωτότυπον κοινωνικὸν δρᾶμα, εἰς τὸ ὁποῖον παρουσιάζει χαρακτηριστικώτατα ἕναν τύπον τοῦ Πειραιῶς καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἡ «Σφαῖρα», ἡ «Σημαία» καὶ ὁ τύπος τῆς Πρωτευούσης ἔγραψαν εὐφημοτάτας κρίσεις, καθὼς καὶ ἡ «Φωφώ», εἰς τὸ ὁποῖον μᾶς παρουσιάζει δύο κοινωνικοὺς τύπους μητέρων, τῆς μιᾶς ἐκφύλου καὶ τῆς ἄλλης ψυχικῶς ἀρτίας, μαζῆ μὲ τὴν «Ἀνάστασιν» πατριωτικὸν δρᾶμα, διὰ τὸ ὁποῖον ἔτυχε πολὺ κολακευτικῆς κρίσεως ἐκ μέρους τοῦ σοφοῦ Διευθυντοῦ τῆς Γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς κ. Φουζέρ, μᾶς ἐξηγοῦν τὸ μυστικόν. Εἰς τὰ ἔργα του αὐτὰ φαίνεται ἡ μακρὰ μελέτη τῆς κοινωνίας, ἡ βαθεῖα παρατηρητικότης, ἡ ἀντίληψις, ἡ ἔκφρασις ἡ σκέψις. ἡ διαυγὴς σκέψις, ὁ ὑγιὴς συμπερασμός. Συνήθως ὅμως μεταξὺ τῆς θεωρίας καὶ τῆς ἐφαρμογῆς παρατηρεῖται μεγάλη ἀπόστασις. Ὁ κ. Ἀλφαρᾶς ἐν τούτοις τὴν ἐξεμηδένισε. Καὶ εἰς τὴν θεωρίαν καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν εἶναι ἄρτιος. Αὐτὸ τὸ παρουσιάζουν μόνον οἱ καλαμαρτζῆδες, μόνον οἱ γράφοντες. Ὅπου τοὺς χρησιμοποιήσῃ κανεὶς τοὺς εὑρίσκει τελείους.

Η ΝΕΑ ΤΡΑΠΕΖΑ

Σταθμὸς οἰκονομικῆς ὡριμότητος καὶ ἐξελίξεως σημειοῦται μὲ τὴν ἵδρυσιν τῆς νέας Τραπέζης, τῆς Γενικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἵδρυμα τοῦτο ἐκκολάπτεται ὑπὸ τὴν ὤθησιν τῶν νέων ὅρων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ νόμου τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων.

Σκοπὸς τῆς νέας Τραπέζης εἶνε ἀφ' ἑνὸς καὶ κυρίως ἡ μελέτη, ὀργάνωσις καὶ σύστασις ἑταιρειῶν πρὸς ἐκτέλεσιν ἐργασιῶν γεωργικῶν, βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν, ναυτιλιακῶν, τεχνικῶν κ.λ.π. κατὰ τὸ σύστημα τῶν μεγάλων Γαλλικῶν Τραπεζῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐκτέλεσις τῶν συνήθων Τραπεζικῶν ἐργασιῶν, μὲ τὴν οὐσιώδη διαφορὰν ὅτι ἐνεργεῖ μεγάλου ποσοῦ Τραπεζικὰς συναλλαγὰς καὶ δὲν δέχεται καταθέσεις ἰδιωτῶν, ἔχουσα διὰ τοῦ ὁμίλου τῶν συνεργαζομένων μετ' αὐτῆς Τραπεζῶν, Ἑταιρειῶν καὶ κεφαλαιούχων ἐπαρκῆ τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια διὰ τὰς ἐργασίας της.

Ὑφοῦται ἐκ τούτου ἡ νέα Τράπεζα ὑπεράνω τοῦ ἐπιπέδου τῆς συνήθους τραπεζικῆς ἐργασίας καὶ κατοπτεύει τὸν ὁρίζοντα τῆς Ἐθνικῆς παραγωγῆς. Εἰς τὴν Γενικὴν Τράπεζαν ὁ ἰδιώτης θὰ εὕρῃ τὸν σύμβουλον καὶ τὸν χορηγόν, τὸ δὲ Κράτος τὸ ὄργανον τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς του.

Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος ἡ Γενικὴ Τράπεζα ἔρχεται ἐπικαίρως μὲ τὸ εὐρὺ πρόγραμμά της νὰ ἐνισχύσῃ καὶ νὰ ὀργανώσῃ τὴν ἐθνικὴν παραγωγήν.

Μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ ὀργανωτὴς καὶ δημιουργικὴ δύναμις τῆς νέας Τραπέζης, ὁ κ. Σπυρ. Δοβέρδος. Διὰ τόσον βαρὺ ἔργον ἐχρειάζοντο εὔρωστοι ὦμοι καὶ ἡ Γενικὴ Τράπεζα εἶχε τὴν τύχην νὰ λάβῃ τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς ἀπὸ ὀργανωτὴν φέροντα τὰ ἐφόδια τῆς θεωρίας καὶ τῆς πράξεως καὶ ἀνήκοντα εἰς τὴν θετικὴν σχολὴν τῶν συντηρητικῶν τραπεζικῶν παραδόσεων, μὲ τὰς ὁποίας ἔζησεν ἐπὶ μακρὸν ὡς διευθυντὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Δικαιούμεθα νὰ προσδοκῶμεν ὅτι ἡ Γενικὴ Τράπεζα θὰ ἀποβῇ στοιχεῖον ὀργανώσεως τῆς οἰκονομικῆς συνθέσεως τῆς χώρας, παράγων ἀναπτύξεως τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς, καὶ ὅτι τὰ πράγματα θὰ ὁμιλήσουν πολὺ ταχέως διὰ νὰ δικαιώσουν τόσον καλὰς προσδοκίας.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ,, 11633